БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 154 (6344)
АВГУСТЫН 7
ВТОРНИК
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбһэ хуряалга дээрэ политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха

Республикын колхозууд үбһэ хуряалгада жэгдэрэн ороһоор һара шахуу болобо. Энэ үедэ түрүү колхозууд ВКП(б)-гэй обкомой IV ба V пленумүүдэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, нилээд һайн амжалтануудые туйлаа. Байкало-Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз аяар үбэлһөө хойшо үбһэ тэжээл бэлэдхэл тухай анхаралаа табижа, сабшалан хадалангаа һайжаруулаад, мүнөө элбэг ехэ үбһэ хуряажа байна. Силос дарылгангаа, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгынгээ түсэбүүдые холо дүүрүүлэн дүүргээд, үбһэ сабшалгаяа түгэсхэжэ байна. Иимэ жэшээнүүд аймаг бүхэндэ бии. Үнгэрэгшэ жэлэй хойшолонгуудые һанажа, энэ жэлдэ мал адууһандаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхын түлөө оролдожо, үбһэ хуряалгые һайнаар ябуулжа байһан колхозуудай амжалтанууд тухай мэдээсэлнүүд хүн бүхэнэй баяр доһолгоно.

Зүгөөр, һаяхан манай газетэдэ толилогдоһон мэдээнүүдһээ, мүн аймаг бүхэнһөө редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ шэнжэлхэдэ, юрэнхы дээрэ республика дотор үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ ехэл дутуутай. Ушарынь юуб гэхэдэ, олон аймагууд, колхозуудай полинууд дээрэ тариха тараан эдеэлжэ, үглөө мүнөө тараа хуряалгын эхилхэ сагые [illegible]улна. Хэрбээ үбһэ сабшалгаяа тараа хуряалга хүрэтэр түгэсхэжэ шадаагүй һаа, колхоз бүхэнэй урда нилээд ехэ бэрхэшээлнүүдэй тулгаржа ерэхэнь хэндэ мэдэгдэнэгүйб! Теэд энэ аюул мүнөө гарахаар болоод байна. Тэрээнһээ гадна, саг үнгэрхэ бури үбһэ ногоон хатажа, шэмэ шүүһээ гээхэ болно.

Үбһэ хуряалга дээрэ иимэ шалдуу байдалай гараһанай шалтагаануудай нэгэниинь хадаа ВКП(б)-гэй олон айкомууд, эхин партийна организацинууд энэ тон харюусалгатай ба угаа ехэ удхашанартай кампание амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадые һайнаар элсүүлээгүй байна. ВКП(б)-гэй обкомой 5-дахи пленум «Хүдөөдэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тусхайта тогтоол абаһаниинь мэдээжэ. Энэ тогтоолой ёһоор, партийна организацинууд болбол ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие ажахын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэй нигтаар холболдуулан ябуулжа, энээнэй үндэһөөр колхознигуудай, МТС-үүд ба совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай байгаа.

Теэд, тэжээл бэлэдхэлгээрээ гэдэжэ ябаһан аймагуудые харан үзэхэдэ, эгээл эдэ аймагуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри угаа муугаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Закаменай аймагта 5-дахи пленумһээ хойшо энэ талаар ондоо болоһон юумэнь үгы. Үбһэ хуряалгын бригадануудта агитаторнууд хүдэлнэгүй, хөөрэлдөөн, лекци хэгдэнэгүй, үнгэрхэдөө, газетэ, журналнууд үгтэнэгүй. Иимэ хадань колхознигууд урдаа байһан зорилгоёошье, орон соогоо ба хилын саана болоно байһан һонинуудыешье мэдэхэгүй байха юм.

Политическэ хүдэлмэриин идейнэ хэмжээе эрид дээшэлүүлжэ, бүхы ажалшадта, тэрэ тоодо механизаторска кадрнуудта ба малшадта шангаяа ехэ анхаралаа табиха шухала гэһэн пленумэй гол эрилтэ Сэлэнгын аймагта тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. ВКП(б)-гэй айком болбол тэжээл бэлэдхэлгэдэ гарахын урда тээ, мүн мүнөөшье механизаторнуудта тон бага һаналаа табиһанайнь эсэстэ, үбһэ сабшалга дээрэ МТС-үүдэй үүргэ гээшэ даншье бирагүйхэн байна. Сэлэнгын ба Сэлэндумын МТС-үүдэй үбһэ сабшалгын тракторна агрегадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулагдаһанай шэнжэшье үгы. Эндэ агитаторнууд бии гэжэ тоотой аад, олониинь хүдэлнэгүй, социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байна. Хаа-яа үнгэргэгдэдэг хөөрэлдөөнүүдынь үбһэ хуряалгын зорилготой холболдуулагдаагүй, харин хамаг юумэ тухайда хөөрэлдэһэн хэбэртэйшье һаа, юрдөө тумаатай хэрэг гарганагүй. Ушар юуб гэхэдэ, тракторна агрегадууд үдэрэйнгөө нормые ехэнхидээ дүүргэнэгүй, үбһэ далантайгаар, дээгүүр сабшана. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлжэ байһан Сэлэнгын МТС-эй тракторна агрегат гектар бүхэн дээрэ адагынь 2—3 центнер үбһэ гээнэ гэжэ тодоруулагдаа. Теэд энэ гэмтэ ябадалтай ВКП(б)-гэй айкомшье, МТС-үүдэй партийна организацинуудшье, тэдэнэй директорые политическэ талаар орлогшодшье эридээр тэмсэнэгүй.

Иимэ ушарнууд ганса Сэлэнгын аймагта үзэгдэнэ бэшэ. Хориин, Хэжэнгын, Ториин, Зэдын аймагуудай МТС-үүд тэжээл бэлэдхэлгэдэ нэрын туладал хабаадалсаһан юумэ шэнги муугаар хүдэлнэ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, ВКП(б)-гэй олон айкомууд хадаа партиин обкомой 5-дахи пленумэй тогтоолые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ, энэ жэлдэ үбһэ хуряалгын онсо илгаатай ушарые хүсэд тодоруулаагүй, тиимэһээ механизацида анхарал хүсэдөөр хандуулаагүйе гэршэлнэ.

Үбһэ хуряалга дээрэ политическэ хүдэлмэриин тон хангалтагүй ябуулагдажа байһые гэршэлхэ үшөөшье олон баримтанууд бии. Жэшээлхэдэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд мүнөө болотор олонхидоол хүдэлнэгүй гэхэдэ болохо. Тэдэнэр хадаа бүхы хүдэлмэрээ сабшалан дээрэ үбһэшэдэй дунда эмхидхэхэ уялгатай байгаа. Зүгөөр хэдэн олон клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд хүдэлмэрээ тиигэжэ табихаһаа байтагай, мүнөө оройдоо хаалгатай байна. Закаменай аймагта долоон уншалгын байшангуудай гурбаниинь хаалгатай, Ториин, Зэдын аймагуудта баһал иимэ байна. Энэ ушарһаа үбһэндэ ябаһан колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй, кино, концерт табигданагүй.

Эдэ жэшээнүүд хадаа нилээд олон партийна организацинуудта партийна дисциплинэ һула байна гэжэ харуулна. Тэрэгүй һаа, обкомой пленумэй тогтоол юундэ дүүргэгдэхэгүй юм. Энэ тогтоол соо ажахын-политическэ кампанинуудые бэелүүлхэ үедэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэхэ тухай заабаринууд тодоор үгтэнхэй. Имагтал харюусалгагүй ба дисциплинэ һулатай байһан хүнүүд эдэ заабаринуудые дүүргэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Үдэр саг ошожол байна. Үбһэ хуряалгын темпые эрид түргэдхөөгүй һаа, ниитынмнай малажал мүн лэ үнгэрөөшэ жэлэйхидэ адли тэжээлгүй үлэхын аюулда орохо байһаниинь элитэ болоо. Үбһэ хуряалгые эгээл богонихон болзорто дүүргэхын тулада хүдөөгэй бүхы ажалшадые элсүүлжэ, тэдэнэй политическэ ба ажалай дэбжэлтые дээшэлүүлхэ, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Энэ зорилго хадаа имагтал ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хүсөөр шиидхэгдэжэ шадагдаха. ВКП(б)-гэй обкомой пленум болбол политическэ хүдэлмэриин бүхы арга зэбсэгүүдые — политическэ агитаци, лекци, элидхэл, кино, газетэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанудые бултыень хэрэглэхые ВКП(б)-гэй айкомууд ба партийна эхин организацинуудһаа эриһэн байна. Энэ эрилтые дүүргэлтэ болгохо гээшэ партийна организацинуудай мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго мүн.

Тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда, механизаторнуудай, тракторна агрегадуудай хүдэлмэрилэгшэд болон косилкашадай, трактор ба морин тармууршадай дунда политическэ хүдэлмэриие большевистскэ далайсатайгаар эмхидхэһэнэй үндэһөөр мүрысөө ёһото һайнаар дэлгэрүүлхые мүнөөдэрэй байдал эринэ. Энэ хадаа бүхы партийна организацинуудай, коммунистнуудай большевистскэ шалгалта болохо, тэдэ болбол ямаршье зорилгонуудые шиидхэхэ шадалтай байһанаа харуулха уялгатай.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Молдавска ССР-эй колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд Танай үмэнэ абаһан уялгануудаа бэелүүлэн, тараа бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб (кукурузагүйгөөр) 101,9 процент болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Нёдондо жэлэйхиһээ 25,7 процент үлүү ехэ тараан энэ жэлдэ гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаа. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар колхозууд гүрэндэ тараа тушаажа үргэлжэлһөөр.

Советскэ правительствын, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй ба нүхэр Сталин, Танай өөрынтнай үзүүлһэн туйлай ехэ туһаламжын ашаар, республикын залуу колхозууд нилээд ехээр бүхэжөө, социалистическэ газартаряалангай культурые дээшэлүүлээ, техническэ культурануудай, хлопок ба сахарна свёклын тарилга үргэдхөө, виноградгигуудые тариха түсэбөө дүүргээ.

Колхозууд болон совхозууд тараа бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб дүүргээд, намарай ба хабарай культурануудай тарилгын түсэб дүүргэхын тулада һайн шанартай үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүрин хангаба. Хүдөө ажахын артелиин Уставтай зохилдуулан, колхозууд фуражна, страховой, удаадахи жэлдэ орохо үрһэнэй ба ниитын бусад фонднуудые байгуулжа байна, тэдэнь ниитын ажахые саашадань бэхижүүлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ шухала хэрэгтэй юм.

Колхозуудай саашанхи дэбжэлтэ ба колхознигуудай ажана тэниглэн байдалынь артелиин ниитын ажахые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ ябадалһаа дулдыдаха гэжэ Молдавиин колхознигууд ба колхозницанууд ажабайдалайнгаа дүй дүршэлөөр этигэн, ниитын үйлэдбэриин барилганудые, уһан сөөрэмүүдые, колхозно электростанцинуудые, ой модото полосануудые байгуулгада, һайн ашаг шэмэтэ үүлтэртэ малтай, минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэй, хүдөө ажахын машинануудтай бололгодо ба колхозно үйлэдбэриин нэмэлтэ һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ мүнгэн зөөри ехээр зорюулна.

Мүнөө үедэ республикын колхозууд, совхозууд болон МТС-үүд хлопчатнигай, виноградай, хүдөө ажахын оройн бусад культурануудай ургаса хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэнэ, мүн намарай тарилга һайн шанартайгаар үнгэргэлгэдэ бэлэдхэнэ, намарай ба хара парнуудые хахалжа эхилээд байна.

Советскэ Молдавиин колхознигууд ба колхозницанууд хлопок-сырец, виноград, кукуруза, наран сэсэг, соя, сахарна свёкло ба малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбүүдые амжалтатайгаар ба болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулха байна гэжэ, нүхэр Сталин, Таниие найдуулнабди.

Колхозууд болон совхозууд ниитын ашаг шэмэтэ малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, тэжээл бэлэдхэхэ, малай байрануудые бариха ба тэдэниие малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ ябадал хангахын тулада бүхы хэмжээнүүдые абажа байна.

Молдавска ССР-эй ажалшад бүхы советскэ арадтайгаа хамта Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхын түлөө, манай агуухэ социалистическэ Эхэ ороной саашадаа улам бэхижэхын түлөө, манай орондо коммунизмын илалтын түлөө шэн зоригтойгоор саашадаа тэмсэхэ байна гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие найдуулнабди.

Молдавиин КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь **Л. БРЕЖНЕВ.**
Молдавска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Г. РУДЬ.**
Бэлэдхэлэй Министерствын Молдавска ССР-тэхи түлөөлэгшэ **А. СЫЧ.**
Молдавска ССР-эй хүдөө ажахын Министр **Ф. КОВАЛЬ.**

Һургуули тухай бүгэдэарадай анхарал

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудай бэлэдхэлгэ манай орондо бүгэдэарадай хэрэг болоо. Уралай хойто талада советскэ химигүүдэй город — Березники оршон байдаг. Мүнөө эндэ һургуулиин байшангуудай заһабарилгые дүүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Предприятинууд һургуулинуудые шефтээ абажа, ехэ туһаламжа хүргэнэ. Содово завод шефтээ абаһан һургуули тухайгаа эсэгэ ёһоной оролдолго гаргана. Һургуулиин байшангые капитальна заһабарилгада завод материалнуудые, хүдэлмэриин хүсэ гаргажа үгэбэ. Севуралтяжстрой трест һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэдэнь Кировэй нэрэмжэтэ һургуулида туһалаа. Городой бүхы гол предприятинууд һургуулинуудта шефскэ туһаламжа үзүүлнэ.

Новосибирскэ областиин Венгеровскэ районой ажалшад һургуули тухай ехэ анхарал оролдолго гаргана. Тус район энээнэйнгээ түлөө облгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугые хоёрдохёо абаа. Эндэ арад зоной ехэ хабаадалгатайгаар 77 һургуулиин байшангууд заһабарилагдаа, шэнэ олон партанууд, дүрбэн интернадай түхеэрэлгэ хэгдэбэ.

Новосибирскэ ба Чановска районуудай ажалшад ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргана. Арад зоной хүсөөр июньдэ һургуулиин шэнэ 8 байшан баригдаа, үшөө 26 байшан баригдажа, мүн классна 100 таһалга һэльбэгдэн заһагдажа байна. Область дотор июль һарада һуралсалай шэнэ жэлдэ 600 шахуу һургуули бэлэн болгогдоо.

(ТАСС).

Комбайнернуудай бүлэнэр

НИКОЛАЕВ. Грейговскэ МТС-эй комбайнер Семен Чалый гэгшын тараа хуряалгаяа дүүргэхэдэнь тэрэнэй машинын бункерые юһэн одон шэмэглэбэ, энэнь 9 мянган центнер тараа сохёо гэжэ харуулна. Тэрэнэй һамган — Анна Базовкина мүн лэ колхоздо тараа хуряагаа. Тэрэнэй «Сталинец—6» агрегат 407 гектар намарай ба хабарай культурануудые хадаһан байна. Комбайнерай бүлэ хүдэлмэриин 25 үдэр соо 14 мянга шахуу центнер тараа сохижо, 942 гектар тараа хуряагаа. С. Чалый ба А. Базовкина гэгшэд машинануудаа социалистическэ ёһоор бүрин бүтэн байлгаха гэһэн уялга абаа. Мэргэжэлтэдэй шэнжэһэнэй ёһоор, тэдэнэй комбайнанууд ямаршье заһабарида оронгүйгөөр үшөө нэгэ сезон хүдэлмэрилжэ шадаха байна.

Комбайнернуудай хэдэн бүлэнэр Грейговскэ МТС-тэ хүдэлмэрилнэ. Амаралтадаа ерэһэн, техникумэй хоёрдохи курсын студент — Николай хүбүүниинь Михаил Самойленкын туһалагшаар хүдэлмэрилнэ. Николайн экзамен үгэхэеэ ошохо-донь ФЗО һургуулиин инструктор —тэрэнэй аха Илья штурвал бариба.

Комбайнернууд Федоро Копылов Иван хүбүүнтэеэ, Константин Селезнев Евдокия һамгантайгаа, Савва Сизов Валентина басагантайгаа сезонно даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргээд байна.

(ТАСС).

Сталинска түмэрзамшадай Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани

Столицын партийна, советскэ ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй ба Московско узелай стахановецуудай хабаадалгатайгаар зам харилсаанай Министерствын ба түмэрзамай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй хэһэн баярай заседани түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэртэ зорюулагдан Москвада М. Горькиин нэрэмжэтэ культурын ба амаралтын паркын ногоон театр соо августын 4-дэ болобо.

Ужам ехэ театр 15 мянга гаран хүнөөр дүүрэнхэй. Һайндэрөөр столица ерэһэн айлшадай дунда транспортын солото стахановецууд — Московско предприятинуудай стахановецууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд ба бусад хүнүүд байлсаа.

Туйлай ехэ сценэ һайндэрэйхеэр гоёогдонхой. Улаан тугаар хүреэлэгдэһэн В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портредүүд сценэ дээгүүр харагдана. «Агуухэ Сталинда алдар соло!», «Ленин—Сталинай партида алдар соло!» гэжэ хоёр хажуугаарнь бэшэгдэнхэй.

Политуправлениин начальник ба зам харилсаанай Министрын орлогшо Г. А. Чумаченко баярай заседани нээбэ.

Нүхэр И. В. Сталин түрүүтэй ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюро туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр Хүндэтэ Президиумдэ һунгагдаба.

Зам харилсаанай Министр Б. П. Бещев түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэр тухай элидхэл хэбэ.

Өөрынгөө заншал болоһон һайндэрые Советскэ Союзай түмэрзамшадай угтаһан амжалтанууд тухай элидхэлшэ хэлэбэ. Советскэ Союзай түмэр замууд ашаа шэрэлгын хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр ехэдхэнэ. Түмэрзамай транспорт дайнай хойто тээхи табанжэл соо ашаанай эрьесын талаар даалгабариие үлүүлэн дүүргээ. Сүүдхэ соо дунда зэргээр ашаа тээлгэ дайнай урда тээхи хэмжээнһээ үлүү болобо, товарна поезднуудай шэрэдэг ашаанай шэгнүүрэй нормонууд дээшэлээ, поезднуудай ябаха скорость ургаа.

Дайнай хойто тээхи табанжэлдэ советскэ арадай туйлаһан илалтанууд хадаа Ленин—Сталинай партиин агуухэ хэрэгэй илалта, советскэ байгуулалтын үлэмжэ ехэ арга боломжотой байһанай толотомо гэршэ, капиталистическэ системэһээ социалистическэ ажахын системын булюу һайн байһанай тодо гэршэ мүн гэжэ Министр тэмдэглэбэ. Түмэрзамшадай урда табигдаһан зорилгонууд тухай нүхэр Бещев тодорхойгоор хэлэбэ.

Советскэ Эхэ ороной хүндэлэлдэ, большевистскэ партиин ба Советскэ правительствын хүндэлэлдэ, агуухэ вождь ба багша нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ элидхэлшын табиһан юрөөлые суглаагшад нэрьемэ үни удаан альгаташалгаар угтаба.

Московско сэрэгэй округой солдадууд, сержантнууд, офицернүүд ба генералнуудай үмэнэһөө генерал-майор Ф. Ф. Масленников, столицын ажалшадай үмэнэһөө ВКП(б)-гэй МГК-гэй секретарь нүхэр В. И. Прохоров түмэрзамшадые амаршалба.

Баярай заседанида хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

***

Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседанинууд Ленинградта, Киевтэ ба ороной бусад городуудта тэрэшэлэн болобо.

Улан-Удын түмэрзамшадай баяр

Августын 4-нэй үдэшэ түмэрзамай Улан-Удын узелай түмэрзамшад хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ехэ баяртайнууд клуб тээшээ, сад худараа гэшхэлэлдэнэд. Һайханаар шэмэглэн түхеэрэгдэһэн клубай ба садай үүдэнүүд «һайндэртөө ерыт» гэһэн шэнгеэр хүнүүдые угтан байба. Сад соо духовой оркестрын абяан хүнхинэн сууряатана... Клубай фойе соо хүнүүд дүүрэн, баярай суглаанай эхилхые хүлеэн байбад.

Улан-Удэ станциин клуб соо үдэшын 9 часта түмэрзамшадай Бүхэсоюзна сталинска Үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан болоо. Суглаае ВКП(б)-гэй Узловой комитедэй секретарь нүхэр Воронов нээжэ, отделениин политотделэй начальник нүхэр Андреевтэ үгэ үгэбэ. Нүхэр Андреев түмэрзамшадай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглээд, отделениин предприятинуудай саашанхи зорилгонууд тухай хэлээ.

Элидхэлэй һүүлээр ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр Маслов баярай үгэ хэлэжэ, түмэрзамшадай саашадаа амжалта туйлахыень хүсэбэ. Удаань узелай главна инженер нүхэр Краснов СССР-эй зам харилсаанай Министрын амаршалгын телеграмма уншаа. Баярай суглаанда хабаадагшад арадуудай инаг вождь агуухэ И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгын телеграммые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр, нэгэн дуугаар баталан абаба.

* * *

Августын 4—5-най үдэрнүүдтэ Улан-Удын узелай түмэрзамшадай ниитын сэнгэлгэ болоо. Садай зунай театр ба клуб соо кинокартина, клубай самодеятельностиин концерт харуулагдаа.

* * *

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй коллектив түмэрзамшадай һайндэрые баяр баясхалантайгаар, туйлай ехэ политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэбэ. Заводой культура ба амаралтын паркын ногоон театрта баярай суглаан боложо, тэндэ заводой түрүү хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба үйлэдбэриин командирнууд олоороо хабаадалсаба. Заводой хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ хоёр үдэрэй турша соо амаралтынгаа паркда ба стадион дээрээ сугларжа, хүхюу сэнгүүгээр һайндэрөө үнгэргэбэ. БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ заводской спартакиада болоо. Паркын ногоон театрта культурын ордоной самодеятельностиин концерт ба Хабаровскын гүрэнэй филармониин артистнарай концерт харуулагдаа.

Хүдөө ажахын һургуулинуудта һурагшадые шэнээр абалга

СССР-эй хүдөө ажахын Министерство хүдөө ажахын нэгэ жэлэй һургуулинуудта һурагшадые шэнээр абалгын түсэб баталаа. Һуралсалай ерэхэ жэлдэ эдэ һургуулинуудта колхозно үйлэдбэриин дүй дүршэлтэй 6000 шахуу колхознигуудые абахаар хараалагдана. Эдэ һургуулинууд колхозуудай полеводууд, малшад, агролесомелиораторнууд, овощеводууд, садоводууд, зүгышэд, шубуу үсхэбэрилэгшэд, счетоводууд, ветеринарна младша фельдшернүүд, моришод; торго үйлэдбэрилэгшэдые бэлэдхэхэ юм.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ советскэ түрүү наукын ба үйлэдбэриин дүй дүршэлые бүхы талаар шудалха ябадалда онсо анхарал хандуулагдаха байна. Хүдэлмэриин шэнэ арга методүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тулада, хүдөө ажахын алдарта түрүүшүүл эдэ һургуулинуудта уригдаха юм. Эдэ һургуулинуудта орохо хүнүүд районуудай хүдөө ажахын таһагуудаар шэлэн абтаха байна.

КОММУНИЗМЫН АГУУЕХЭ БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ ЮУН ХЭГДЭЖЭ БАЙНАБ

Советскэ араднай сэсэмэргэн сталинска түсэбэй ёһоор түрэл газарайнгаа шарайе шэнэдхэн хубилгажа байна. Волга, Днепр, Дон, Аму-Дарья гэжэ мүрэнүүд дээрэ тон томо гидростанцинууд баригдажа байна.

Тэдэнэй хүсэниинь аяар 4,22 миллион киловатт юм. Коммунизмын энэ агууехэ барилгануудай ашаар 28 миллион гектар газар уһалагдаха байна. Энэ хадаа Англи, Бельги, Голланди, Дани, Швейцари мэтын гүрэнүүдэй газарые хамтадхаадшье үзэһэнһөө ехэ байха юм.

Энэ хуудаһан дээрэ Куйбышевска, Сталинградска ба Каховско гидроузелнуудай, пароходоор ябаха Волго-Донской каналай барилга тухай хэлэхэбди.

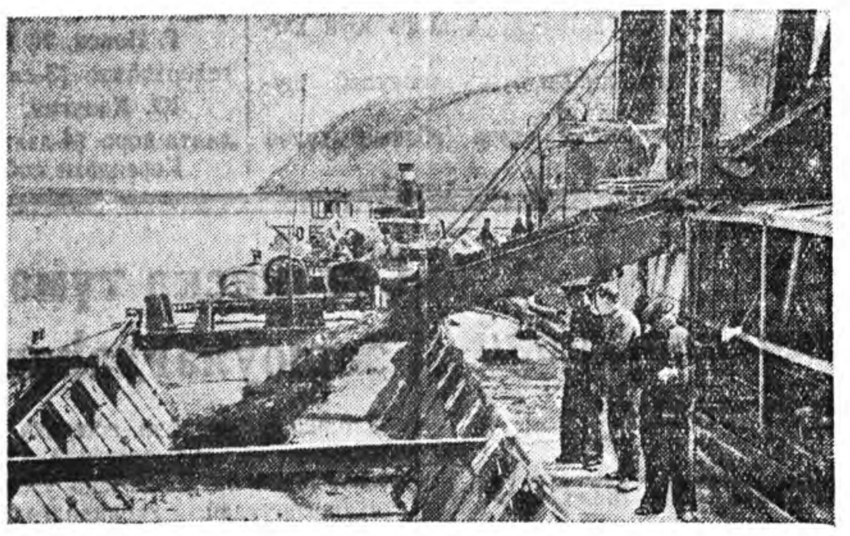

КуйбышевГидрострой. Гидроэлектростанциин байшангай гурбанай хоёр хуби шахуунь Волгын һабадһ ороход байна. Шорой удхадаг олон шанагатай снарядууд ГЭС-эй байшангай байха котлованние уһан доро малтажа байна. Тэдэ снарядууд сүүдхэ соо 6—7 мянган кубометр газарые Волгын оёорһоо малтан гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Котлованние барилгын районда «Волжско 22» гэжэ снаряд Волгын оёорһоо малтан гаргаһан шоройе шаландада тээжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Волгын ба Доной хоорондо

Ерэхэ жэлэй хабар Волго-Доной канал нээгдэхэ ёһотой.

Энэ хадаа 101 километр утатай тон томо гидротехническэ барилга мүн. Тус канал Сталинградһаа холо бэшэхэн газарта Волга Дон гэжэ ородой хоёр ехэ мүрэнүүдые залгаха юм. Энээнэй үндэрынь Волгоһоо 88 метр, Доной уһанһаа 44 метр юм. Волгоһоо ошоһон пароход түрүүн шлюзын гэшхүүрээр үргэгдөөд, удаань тиимэ гэшхүүрээр Дондо ороход байна. Каналда хамта дээрээ 13 шлюз байгуулагдаха юм.

Дондо, Цимлянска гэжэ станициин тэндэ гидроузел баригдажа байна. Тэндэ гидроэлектростанци, түмэрбетонно плотина, 13 километр шахуу утатай газар плотина, судоходно 3 шлюз байха. Гидроэлектростанциин хүсэниинь—160 мянган киловатт.

Мүнөө барилгын хүдэлмэри каналай бүхы трасса дээрэ түлэг дундаа ябажа байна. Шлюзүүдтэнь бетон һуулгагдажа ба механизмууд табигдажа байна. Мүн каналые малтаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Тэрэнэй темпнь үдэрһөө үдэртэ ургана. Барилгашад апрелиин һүүлдэ 120—125 мянган кубометр шорой сүүдхэдээ малтаһаа, майн эсэстэ 130—150 мянган кубометр хүрэтэр малтаһан байна. Экскаватор ба бусад хүсэтэ машинанууд газар малтана.

Уралмашзаводой бүтээһэн экскаватор канал баригшадай омогорхол мүн. Тэрэ алхажа ябадаг экскаватор нэгэн доро 14 кубометр шорой удхажа хаяхадаа, долоон мянган хүнэй ажал хэдэг юм. Энэ экскаватор каналай Володарска районда хүдэлхэдөө, апрель соо аяар 200 мянган кубометр газар малтажа хаяа, 14-кубово экскаваторай экипаж һарынгаа бүтээсые 250—300 мянган кубометр болгохо гэһэн уялга абаа. Түрүүшүүлэй патриотическа үүсхэл каналай бүхы механизаторнуудаар дэмжэгдээ.

Хэдэн участогууд дээрэ каналай эрьень бүхэлэгдэжэ байна. Трасса руу шэнэ посёлогууд баригдаа, автомобильна ба шоссейнэ харгынууд бии болоо, электрическэ ба телефонно проводанууд татагдаа.

Мүн Цимлянска гидроузелайшье барилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Газарай плотинын бэлэн болохонь дүтэлөө. Зарим газарта тэрэнэй үндэрынь 15 метр болоо. Түмэрбетонно плотина бодхоогдожо, шлюзнүүд ба гидростанци баригдажа байна.

Бүхы оромнай агууехэ уһан зам барилгада туһална. Хэдэн арбаад заводууд барилгын захилнуудые хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

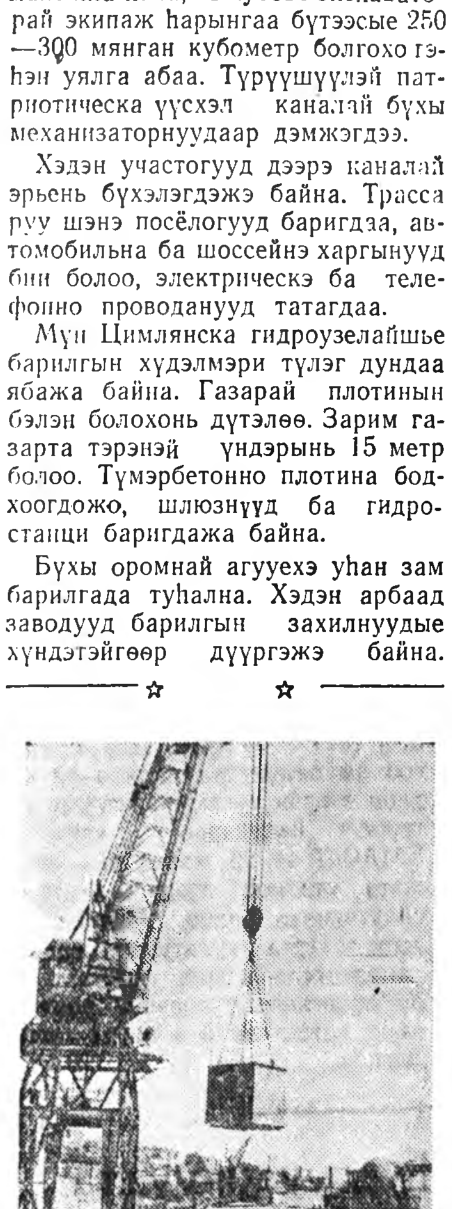

Ростовско область. Коммунизмын агууехэ барилгада — Волго-Донской каналай ба Цимлянска гидроузелай барилгада хэрэгтэй ашаануудые тээһэн пароходууд ба баржанууд Ростовско далайн портһоо үдэр бүри гарана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ростовско порто: Цимлянска гидроузелай барилгада хэрэгтэй хирпичэ ашажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Могутно хадын хормойдо

Жигулида Могутно хадын хормойдо барилгын тон ехэ хүдэлмэри үдэр һүнигүй ябажа байна. Эндэ Куйбышевска гидроузелай эхинэй хаалта бодхоогдоно.

Дэлхэй дээрэ тон томо Куйбышевска гидроэлектростанциин хүсэниинь хоёр миллион шахуу киловатт болохо юм. Энэ хадаа арбан миллиард киловатт шахуу электроэнерги жэл бүри арадай ажахыда үгэжэ байха. Энэ хадаа революциин урдахи Россин бүхы электростанцинуудай жэл соо үгэдэг электроэнергиһээ таба дахин ехэ байна. Волга дээрэхи энэ агууехэ барилга оройдоо табан жэл соо дүүргэгдэхэ юм! Иимэ жэшээ дэлхэйн барилгын техникэдэ байгаагүй юм.

Электростанциин байшангай хахадынь эрье руу ороод, нүгөө хахадынь уһан дорохи бата фундамент дээрэ тулажа байха юм. Волгын уһанай хэмжээе 25 метрээр үргэхэ хүсэтэй плотина тэрэ станциин байшантай ниилэхэ. Бии болоошо водохранилищиин—Куйбышевска далайн зүүн эрьеэр судоходно шлюз байха, плотина дээгүүр шоссе ба түмэр харгы байха.

Гидроузелай барилгашад шэн зоригтойгоор ажаллана. Электростанциин байшангай байха газарта нүхэ малтаха ажал тон орёо бэрхэ хэрэг мүн. Тэрэниие гол мүрэнһөө халхалхын тулада хаалта хэгдэхэ юм. Үбэлынь энэ газарта Волгын оёорто дүшэ мянга шахуу кубометр шулуун табигдаха байча. Волгын урасхалые хүндэлэн гурбан зуу шахуу метр утатай банкет гэдэг—уһан доро обсо элэһэн бии болонхой. Тэрэ хадаа голой түргэн урасхалые хажуу тээшэнь шэглүүлбэ. Мүнөө барилгын шэнэ шата эхилээ. Барилгашад байшангай байха нүхые (котлованние) гурбан талаһаань бүгэлхэ түмэр хаалта тодхохоо бэлдэжэ байна. Тэрэ хаалтын захань голой эрьедэ ороод, хаалтын хажуугаар газар дэбдигдэхэ.

Саг зуурын хаалта хэхын тулада гурба миллион шахуу кубометр газар хэрэгтэй болохо. Тэрэнь голой нүгөө эрьеһээ хүсэтэ землесосуудаар һорожо хаягдаха байна. Энээндэ хэрэгтэй трубопроводанууд үшөө үбэл байхада Волгын оёороор табигдаһан юм. Удаань хүсэтэ насосууд котлован сооһоо уһа һорожо хаяха. Тиихэдэ электростанциин байшангай фундаментын барилга эхилхэ юм.

Барилгашадта час бүхэн гамтай. Һаяхан тэрэ котлованай бии болохо газарта ехэ газар удхадаг снарядууд хүдэлмэрилжэ эхилээ. Тэдэнэр голой оёорһоо арбаад мянган кубометр газар удхажа хаяа.

Барилгашадай посёлогууд ба городууд түргэн ургана. Модо дархалха комбинат, заһабарилгын—механическа завод, бетонно заводууд ба бусад олон туһалбариин предприятинууд баригдажа байна.

Сталинградһаа хойнохоно

Дэлхэй дээрэхи тон томо гидроэлектростанцинуудай нэгэн—Сталинградска ГЭС Сталинградһаа хойно баригдажа байна. Тэрэнэй агрегадуудай хүсэниинь 1700 мянган киловатт шахуу байха юм. Плотинаһаань хойшоо хэдэн зуугаад километртэ Сталинградска далай оршохо. Зарим газарта водохранилищиин үргэниинь 30 километр болохо байна. Тала газарнуудые уһалхын тулада үргэн олон каналнууд татагдаха.

Мүнөө город-геройн хажууда Сталинградгидростройн олон тоото үйлэдбэриин предприятинууд баригдажа байна. Түмэр болон шоссейн харгынууд бэлэн болохонь. Барилгын газарта автомашинанууд, авто-ашаашад, подъёмно кранууд, экскаваторнууд, бульдозернууд, скрепёрнууд асарагдажа байна. Энэ эрхим техникэ эндэ ерэһээр лэ бүрин ашаглагдана.

Машинануудта ехэ электроэнерги хэрэгтэй болохо. Тиимэһээ барилгын бүхы районууд электрифицировалэгдэнэ. Волгын баруун эрьеһээ зүүн эрьедэнь агаарай электролини татагдаха. Голой хоёр эрьедэнь 90 метрын мачтанууд һуулгагдаад, тэдэнь проводае барижа байха юм.

Гидростанци, шлюз ба бетонно плотина тогтоохо газарта 10 квадратна километрын хэмжээнэй тон ехэ котлован хаалтануудаар хүреэлэгдэхэ юм. Энэ жэлдэ гурбан километр утатай нэгэ тиимэ хаалта бэлэн болохо.

Гидроузелай барилгада элдэб олон мэргэжэлэй арбаад мянган хүнүүд хүдэлмэрилхэ юм. Механизаторнуудые бэлэдхэхын тула түсхай курсанууд эмхидхэгдэнхэй, тэндэ мүнөө 2500 шахуу хүн һуража байна.

Волгын хоёр эрьедэ олон тоото гэрнүүд баригдажа байна, тэндэ барилгашад гэр бүлэтэеэ байха юм.

Каховкын районодо

Найма һарын урда тээ Волгын эрьедэхи алдарта Каховкын районодо барилгашадай, инженернүүд-бэдэрэгшэдэй, проект зохёогшодой түрүүшын отрядууд ерээ һэн. Тиигэжэ коммунизмын һүр жабхаланта барилгануудай нэгэн—Каховско гидроузелай барилгада бэлэдхэжэ эхилһэн байна.

Эндэ 250 мянган киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци, плотина, судоходно шлюз, ехэ водохранилищи баригдаха юм. Каховско ГЭС-эй, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудай баригдажа дүүрэхэдэнь, Днепрын уһан Украинын урда талын, Крымэй хойто хубиин 1.200 мянган гектар газар уһалаглаха. 1.700 мянган гектар газар уһалха һубагтай болгогдохо юм.

Каховско гидроузелай барилгада бэлэдхэл хурдан темпээр ябуулагдана. Геологууд-разведчигүүд хахад жэл соо хэдэг ажалые гурбан һара соо дүүргээ. Шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын тэн шухала шатань бэелүүлэгдээ, плотина, шлюз, дамба болон гидростанци, гидроузелай байха газар шэлэгдэн олдоо.

Бэлэдхэлэй ондоошье хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Техническэ гол шухала бодолнуудые шалгаха туршалгын полигонууд бэлдэгдэжэ байна. Сагзуурын хоёр электростанци байгуулагдажа, заһабарилгын-механическа ба бетонно заводууд, лесозавод, элдэб мастерскойнууд баригдажа, түмэр харгы, шоссе табигдажа байна. Днепрын эрьедэ уһаар ерэһэн ашаануудые буулгаха складууд болон пунктнууд баригдажа байна.

Днепрын зүүн эрьедэ сад болон винограднигуудай дунда социалистическэ город бодожо байна. Каховско гидроузел бариха ажал Днепростройн алдарта коллективтэ даалгагданхай. Тэрэ хадаа алдарта сталинска даалгабариие стахановскаар дүүргэжэ байна. Түрүүшынгээ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһантайнь хамта, 1951 оной капиталовложениин анха түрүүшын хэмжээн хоёр дахин нэмээгдэһэн байха юм. Каховско барилгын коллектив энэ жэлэй хүдэлмэриин түсэбые болзорһоонь урид—Сталинска Конституциин үдэртэ дүүргэхэ социалистическэ уялга абаа.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭҺЭЭ

Үбһэ тэжээл ехээр абахын түлөө оролдонобди

Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлэй түсэб дүүргэжэ, ниитынгээ малые садхалан ба дулаанаар үбэлжүүлхын тула манай колхоз энэ жэлдэ бүхы хүсэеэ үбһэ хуряалгада элсүүлээ. Тус кампаниие нёдондонойхиһоо 8 үдэрөөр урид эхилээбди. Тиин жэгдэрэн ороходо урда тээ колхозой правлени ба партийна организаци нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байха юм. Бригада бүхэндэ сабшалангай участогууд даалгажа үгтөөд, гадна набшаһата мушэр бэлэдхэлгэ ба силосно ногоо сабшалга тусгаар хүнүүдтэ даалгагдаһан байгаа.

Үбһэ хуряалгые дүүргэхэ болзортой зохилдуулан, бригада бүхэндэ үдэр бүриин даалгабари үгтөө һэн. Бүхы колхознигуудые, тэрэшэлэн үхибүүдтэй эхэнэрнүүдые тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ хабаадуулха зорилгоор бригаданuудта хүүгэдэй ясли нээгдэһэн байна.

Үбһэ хуряалгын урда тээ үнгэргэгдэһэн ниитын суглаан дээрэ манай колхозой гэшүүд тарян хуряалга болотор тэжээл бэлэдхэлээ юрэнхыдэнь дүүргэхээр шиидээ һэн.

Мүнөө хүдэлмэриин ябасые харахада, колхозниигуудһаа дура хүсэлөө хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаха байна. Үглөөнэй 5 часһаа үдэшын 9 час болотор элэнэр сабшалан дээрээ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ ганса малшад бэшэ, харин бүхы колхозниигууд хүгшэн залуугүй хабаадалсана. Залуу колхозница Пелагея Плюснина үдэр соогоо нэгэ хахад, хоёр нормо дүүргэнэ 50 наһатай Фиста Баландина гэгшэ энээнһээ нэгэшье дутуугүйгөөр ажаллажа, үдэрэйнгөө нормо 115—120 процент дүүргэнэ. Республикын суута алуушан Василий Степанов Захар Родовиковтой хамта үбһэнэй һүрилэлгэдэ ябаха зуураа, эрхимээр ажаллана.

Сенокосилкын машинистнууд Николай Духовников, Александр Гашев, Михаил Соболев гэгшэд үдэр бүри 5—6 гектар сабшана. Олтирог, болдог ехэтэй газарта үбһэ сабшаха зуураа, гар хажууршад Прутовой, Плюснин, Оборосов, Балдаков ба бусад үдэр соогоо 0,70—0,80 га сабшана. Манай колхозой гэшүүд иигэжэ эмхитэйгээр хүдэлмэрилхэдөө ямаршье кампаниие хаһа саг соонь дүүргэд[…] на.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлэй хү[…] мэриин үргэнөөр ябуулагда[…] хамта зоотехническэ барилга […] дэжэ байна. Энэ жэл хони[…] типовой нэгэ байра баряад, […] буунай байра барижа […] лаабди. Мүн типовой коню[…] барихын тула барилгын […] дон бэлэдхэгдэнэ. Эдэ бүхы хү[…] мэринүүдэй хажуугаар таряа […] ряалгада бэлэдхэнэбди. Бүхы […] канууд, таряа сэбэрлэдэг маш[…] нууд сүм заһабарилагдаа. Га[…] орооһо хадагалха склад болон […] барнууд сэбэрлэгдээд, дезинфе[…] лэгдээ. Гадна зерносушилка ш[…] баряабди.

Августын 3-най байдалаар б[…] сабшалангайнгаа 60 процентые […] шаабди. Тиихэдэ сабшалга һ[…] лэлгэ хоёрой хоорондо заб[…] гангүйгөөр, үбһэеэ сэбэрээр […] ряанабди. 5 хоног бүхэндэ һүри[…] дэһэн үбһэеэ хэмжээд туша[…] абадагбди.

Г. Падерин. Байкало-Куд[…] аймагай «Путь Стали[…] колхозой түрүүлэ[…]

Эмхигүй хүдэлмэриин хойшолонгууд

Иволгын аймагай «1-ое Мая» колхоз тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие хаһа саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ бүхы арга боломжотой. Энэ колхозой сабшалан дээрэ ногоон һайнаар ургажа, гектар бүриһөө 20 ба дээшэшье центнер үбһэн абтана. Мүн тэрэшэлэн артелиин гэшүүд ниитынгээ адуу малда бардам тэжээл бэлэдхэхын түлөө яһала оролдосотойгоор хүдэлмэрилхые хүсэнэ. Харин лэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбһэшэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй. Тэрээн дээрэһээ тус колхоз июлиин 30 болотор үбһэ сабшаха түсэбөө 40,7 процент, үбһэ сомохо түсэбөө 18,9 процент дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэб 70,9 процент, силос дараха түсэб оройдоо 20,4 процент дүүргэгдэнхэй.

Колхозой ажахын зарим һалбаринуудта хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэгдэһэн байна. Энэ хадаа колхозой правлениин бэшэ, харин зарим түрүү бригадирнуудай оролдосотой хүдэлмэриин ашаар туйлагдаһан байдаг. Жэшээнь, Василий Иннокентьевич Загузинай хүтэлбэрилдэг огородой бригада даалгабарита хүдэлмэрез һайнаар дүүргэхэһээ гадна, өөһэдынгөө хүсөөр 100 гаран гектар сабшалангай үбһэ хуряаһан байха юм. Тэрэшэлэн Иван Дмитриевич Загузин малшадай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхээ. Тэрэнэй ашаар малшад өөһэдынгөө гол хүдэлмэри дүүргэхэһээ гадна, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээнь, һүнэй-товарна фермын һаалишад үнеэдээ үдэртөө гурба һаадаг байбашье, мүн үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ, үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ хоёр бригаданuудай жэшээтэ хүдэлмэриие хаража байбашье, колхозой правлени ба партийна организаци болбол тэдэнэй дүршэлые бүхы колхозниигуудай шалабари болгохын түлөө оролдоогүй, тэдэнэй жэшээгээр тосхоной бүхы ажалшадые тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ элсүүлээгүй байха юм. Мүнөө тус колхоз үбһэ хуряалгынгаа графигые таһалдуулжа, аймаг дотороо хамагай хойно шэрэгдэжэ ябана.

Энэ колхозой иимэ ехээр гээгдэһэн шалтагаан юуб? Үбһэ хуряалгын олонхи бригаданuудта колхозниигуудай ажал муугаар хүтэлбэрилэгдэдэг, хуряалга дээрэ амяар амяараа болон баганууд бүлэгүүдээр таһаржа хүдэлмэрилхэ ябадал эмхидхэгдээгүй. Колхозой 6 сенокосилканууд бултадаа нэгэ участогта хүдэлмэрилнэ. Тиихэдээ тэдэнэр амяар амяараа загонуудые абажа сабшадаггүй, харин бултадаа нэгэ загон сугтаа сабшадаг байна. Ажалай иимэ эмхидхэлэй эсэстэ машинист бүхэнэй нормоёо ямараар дүүргэһэниие мэдэхын аргагүй.

Үбһэ хуряалгын механизмууд дүүрэнээр ашаглагданагүй. Колхоз 8 мориин тармууртайшье һаа, оройдоол 5—6-ень хүдэлмэридэ табинхай. Тиихэдэ үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн оройдоошье эмхидхэгдээгүй байха юм. Колхозой правлени болбол өөһэдынгөө бригаданuудта ажалай жаяг заршам дээшэлүүлхэ тухай тарянажалай бригадын бригадир Калаганскида, тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадир Загузинда ямаршье эрилтэ табинагүй. Харин тиихэдэ дурсагдагша бригаданuудай олон гэшүүд мүртэйгөөр хүдэлмэрилдэггүй, өөрынгөө хэрэгээр саг үргэлжэ город ошодог байха юм.

Иволгын МТС-эй хүтэлбэри[…] шэдэй харюусалгагүй хүдэл[…] тус колхозой тэжээл бэлэдх[…] тэрэшэлэн ехэ һаад ушарууя[…] Энэ колхоздо хүдэлмэрилдэг т[…] торна сенокосилка һаяхан бү[…] 6 үдэр соо миин байгаа. Хэды […] үнгэрөөд байхада эбдэрһэн тра[…] рай оронда Маяковскиин нэрэ[…] тэ колхозһоо ондоо трактор […] рагдаһан байна. Тиигэбэшье, […] тракторай хүдэлмэрилжэ эхил[…] тула МТС-эй хүтэлбэрилэгшэ[…] бүхэли 3 үдэр соо хөөрэлдэхэ […] тай болоһон байгаа. Тиигэһээр тр[…] торай хүдэлмэрилжэ эхилээд, а[…] хан гэжэ нэгэ гектар үбһэ с[…] шуулаад байтар, сенокосил[…] эбдэршоо. Тэрээнһээ гадна, […] линн 27-до энэ тракторые трак[…] на бригадын бригадирай бензи[…] хангажа шадаагүй дээрэһээ, тр[…] ористнь тракт дээгүүр ябаһан […] томашинануудай шофернууд[…] бензин гуйжа байгаа һэн. […] уһаар дутаһан дээрэһээ тракто[…] һаатаһан баримтанууд олон у[…] дэг. Иволгын МТС-эй директор […] хэр Ильков аяар дүрбэ хоно[…] хойно эндэ ерэһэн байха […] Удаань, июлиин 31-дэ МТС[…] ондоо тракторист ын ерээд, […] тракторай магнитоень абажа […] шахадань, хүдэлмэринь оройд[…] шье зогсоогдоһон байна.

«1-ое Мая» колхозой ба Ив[…] гын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд […] жээл бэлэдхэлгын эрхим бол[…] нуудай үнгэржэ байһаниие м[…] бэшье, үбһэ хуряалгын хүдэлмэр[…] хурдадхахын түлөө, бүхы кол[…] нигуудые энэ шухала кампа[…] дүүрэнээр элсүүлхын түлөө ор[…] доногүй, үнөөхил һанаа амар […] даа һуужал байна.

Л. Бондаренк[…]

ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛНУУДЫЕ ЗАХИГШАДТАНЬ ҺААДГҮЙ ХҮРГЭХЭ[…]

Ажалшадые политическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ большевистскэ хэблэл ехэ удхашанартай. Тиимэһээ газетэ, журналнуудые ажалшадай дунда олоор тарааха ба тэдэниие захигшадтань саг болзор соонь хүргэхэ гээшэ партийна, комсомольско организацинуудай, нэн түрүүндэ хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго болоно.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцияар һаяхан рейдовэ бригада эмхидхэгдэжэ, Ториин аймагта газетэ, журналнуудые захигшадтань ямараар хүргэгдэдэг байһаниие шалгаһан байна. Республиканска газетэнүүд гараһанайнгаа хойто үдэр хэлхеэ холбооной аймагай контородо асарагдажа, тэрэ үдэртөө почтово отделенинүүдтэ абаашагдадаг юм.

Нарынска сельсоведэй дэргэдэхи почтово отделенидэ (начальнигынь нүхэр Жалмаев) газетэнүүдые захигшадтань, бэшэгүүдые ээдтэнь хүргэлгэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Бэшэг зөөгшэ нүхэр Цыбикова почтын ерэмсээр, газетэ журналнуудые Андреевай, Свердловэй нэрэмжэтэ колхозуудай правлениүүдтэ, захигшадай гэр бүхэндэ абаашажа үгэдэг байна.

Гэбэшье, бусад почтово отделенинүүдэй ба олон колхозуудай почтальонуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Тиихэдэ, почто зөөлгэдэ зарим колхозуудай правлениин, мүн партийна организациин зүгһөө ямаршье анхарал хандуулагданагүй. Жэшээ болгон Калининай нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Энэ колхоз аймцентрһээ 18 километрын газарта юм. Почтальон нүхэр Полютова байгша оной январьһаа хойшо хэлхеэ холбооной Ториин контороһоо ябагаар, үдэр үнжөөд почто зөөнэ. Түрүүлэгшэ нүхэр Будунов, парторг нүхэр Поломошнов гэгшэд почто зөөлгые хэрэгсээнэгүй, ядахын сагта нэгэ велосипедтэйшье хүниие тэрээндэ табинагүй. Тиимэ арга боломжо колхоздонь бии.

«Улаан Тори» колхозой правлени почтальондоо мори үгэнгүйгөөр хүдэлмэриень һаатуулдаг байна. Почтальон нүхэр Байдукова июль һара соо моригүй дээрэһээ хэдэн үдэрөөр ажалдаа гараагүй. Колхоздонь абаашагдаха газетэнүүд, журналнууд почтын конторода хэбтээ. Парторг нүхэр Нанзутовшье энэ хэрэгые гуримшуулха тухай һаналаа табинагүй. Энэ колхозой холын гүүртэнүүдэй малшад, полевой стануудта байгшад захиһан газетэнүүдээ саг болзор соонь абачагүй. Жаргалантадахи гүүртын малшан Дампил Цыбиков «Бурят-Монголой үнэн» газетэ захиһан аад, июнь һара соо нэгэшье экземпляр абаагүй, […] нөөшье газетэеэ ехэ таһалдал[…] гаар абана. Иимэ дээрэһээ […] колхоздо газетэ, журналнуу[…] захилга тон муугаар ябуулагд[…] Малшад нүхэд Д. Будаева, Ц. […] гарова гэгшэд иигэжэ мэдүү[…] «колхозой правлениһээ манай […] зетэнүүд тракторнэ бригадада […] тэшэдэг, саашалаа газетэ за[…] найшье урмагүй».

Доодо-Бургалтайн почтово от[…] лениһээ (начальнигынь нүхэр З[…] балаев) 8—9 километрын газ[…] байдаг «Улаан Бургалтай», «Кр[…] ное знамя», Ленинэй нэрэм[…] колхозуудта газетэ, журнал[…] үдэр бүхэндэ абаашагданагүй. […] ритой почтальонууд колхоз б[…] дэ байгаад, юундэ үнжэжэ по[…] доо ошоноб? Гансал колхозу[…] хүтэлбэрилэгшэдэй почто зөө[…] хэрэгсээлэгүй дээрэһээ болоно.

Хэлхеэ холбооной Ториин […] торын начальник нүхэр Ху[…] газетэ журналнуудые захиг[…] тань түргөөр хүргэхын тула х[…] мэрилэгшэдһөө шанга эрилт[…] нэгүй. Нүхэр Хутуров энэ хэ[…] һайжаруулжа шадаха гээш[…] Өөһэдынгөө уялгануудта х[…] салгагүйгөөр ханладаг хүн[…] хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Рейдовэ бригадын гэшүү[…]
Б. Рабдано[…]
Б. Дашие[…]

Уранзураашa Д. Дамбаевай плакат.

Шалгалта юу харуулааб

Тариалажал ехэтэй Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд болон МТС-үүдэй таряа хуряалгын механизмнууд тон нобшо удаанаар заһабарилагдана. Хонхолойн сельсоветэй «Искра» (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Иванов), Новоильинска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Бродников) колхозууд таряа хуряалгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэнэ. Эдэ колхозуудта бии таряа хуряалгын машинанууд заһабарилагдажа эхилэгдээшьегүй байна. Жэшээнь, «Искра» колхоз жаткануудайнгаа оройдоо 6-ень заһабарилаа. Тиихэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай 6 бригада (бригадирынь нүхэр Чукин) 4 жаткануудаа шанар муутайгаар заһабарилһан байна.

Гадна, эдэ колхозууд мүнөө хүрэтэр таряа хатааха сушилка заһабарилжа эхилээдүй, механическа ба наран сушилкануудые шэнээр баринагүй.

Тэрэшэлэн Сутайн сомоной Карлмарксай, Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ ба «Путь Ленина», «Үнэн» колхозууд таряа хуряалгада, гүрэнэй таряа тушаалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үшөө эхилээдүй байна. Жэшээнь, «Үнэн» колхозой таряанажалай хоёрдохи бригадын жаткануудай нэгэнииншье мүнөө болотор бэлэн болоодүй. Тиихэдэ бригадын сушилка эбдэршэнхэй, заһагданагүй. Тэрэшэлэн хуряалгын жэжэ хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдээгүй байна. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Биндаров, Шалов, Очиров гэгшэд машина хайдаад, ургаса хуряалгада бэлэдхэнэгүй һуунад.

Аймагай колхозуудай ороонhото культурануудай 65,4 процентнь МТС-үүдэй хүсөөр хуряагдаха юм. Энэ жэлдэ аймагай колхозуудай таряалан дээрэ 134 комбайн, 30 молотилка, таряа сэбэрлэдэг хэдэн машина болон хэдэн механизированна зерносушилканууд хүдэлмэрилхэ. Эдэ машинануудые таряа хуряалга ба сэбэрлэлгэдэ эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ гээшэ МТС-үүдэй нангин уялга мүн. Гэбэшье, һаяхан үнгэргэгдэһэн гүрэнэй шалгалта болбол Гашейн, Хонхолойн МТС-үүдэй комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудай шанар муутайгаар заһагдажа байһаниие элирүүлээ. Гашейн МТС-эй № 1, 19, 23 комбайнуудые шалгажа үзэхэдэ, тон олон дутагдалнуудтайгаар заһабарилагдаһан байгаа. Тиихэдэ «Коммунизм», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилхэ 2 комбайн үшөө заһагдажа эхилэгдээшьегүй байба.

МТС-эй директор нүхэр Хуторной, ахалагша механик нүхэр Ревенский гэгшэдэй комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудай заһабарилгын хойноһоо шанга хиналта хээгүй, энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ иимэ байдал болоо. Тиихэдэ энэ МТС-тэ комбайнова хуряалгын маршрут ба график мүнөө хүрэтэрөө зохёогдоогүй. Тэрээнһээ гадна, комбайнова агрегадуудта ябаха хүнүүд олдоодүй байха юм. Жэшээнь, 47 штурвальщигуудай хэрэгтэй байбашье, оройдоо 6 штурвальщигууд олдонхой, молотилкын 35 машинистнууд байха ёһотой аад, оройдоо 10 хүн бэлэдхэгдэһэн байна.

Хонхолойн МТС-эй № 3, 4, 11, 26, 30 комбайнууд муу шанартайгаар заһабарилагдаһан дээрэһээ хоёрдохёо заһабарилагдажа байна. Тиихэдэ олон комбайнуудай моторнууд нилээд ехэ дутагдалтай. Тус МТС 51 комбайнуудайнгаа 43-ень, 10 молотилкын 7-ень заһабарилаа.

Эдэ дутагдалнуудые хаража байбашье, МТС-эй директор нүхэр Перевалов комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудай заһабарилгые хурдадхахын түлөө ямаршье хэмжээ абанагүй.

Б. Дымбрылов, «Бурят-Монголой үнэн» газетын корреспондент.

Манай колхознигуудай хүсэл зориг

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри манай колхоздо муу бэшээр ябуулагдажа байна. Июлиин 31-нэй байдалаар манай колхоз сабшалангайнгаа 60 процентые сабшаад, хуряажа абаа. Тиихэдээ сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо забһар гаргадаггүйбди. Һурилэгдэһэн үбһөө хэмжээд, саг доронь тушаажа абанхайбди.

Үбһэшэд соо һайнаар хүдэлмэрилдэг хүнүүд олон. Жэшээнь, 3-дахи бригадын гэшүүн А. Астунов гар хажуураар үдэр соогоо 2 гектар сабшадаг. Мүн нүгөөдэ бригадынь гар хажууршан А. Ардев үдэрэйнгөө нормо 300—400 процент дүүргэдэг юм. Сенокосилкын машинистнар С. Сыдеев, Ш. Сыбиков гэгшэд үдэр бүри 6—7 гектар сабшана.

Үбһэ хуряалга ябуулхын хажуугаар таряанай хуряалгада үнинэй бэлэдхэжэ захалаабди. Манай колхозой таряалангай ургаса һайн. Эгээл харюусалгатай хүдэлмэри— таряа хуряалгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахабди. Мүнөө бүхы таряа хададаг ба сэбэрлэдэг машинанууд бултадаа заһабарилагданхай. Гадна амбаар, складууднай һэльбэн заһабарилагдаад дезинфекци хэгдээ. Мүн зерносушилкаа бэлэн болгоод, түлеэень бэлдэжэ байнабди.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар манай колхоз мүнөө хуряалгын хүдэлмэриин түсэб табижа байна. Хүсэтэ машинануудые бүрин хүсөөрнь ашаглахаар энээн соогоо хараалаабди. Түрүүшын үлэрһөө эхилээд гүрэндэ таряа тушаахын түлө бүхы тэргэ зэмсэгүүд бэлэдхэгдээ, гадна автомашинанууд таряа шэрэлсэхэ.

Манай колхозой гэшүүд таряа хуряалгые богонихон болзор соо гээлтэгүйгөөр үнгэргөөд, гүрэндэ таряа тушаалгые сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Б. Барбаков, Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Ургасын хэмжэзе зүбөөр тодорхойлхо

Үрһэнэй ба техникын талаар советскэ правительствын тон ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар манай республикын колхозууд хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргөө. Хабарай культурануудые тариха гүрэнэй түсэб 101 процент, хабарай ороонhото культурануудые тариха түсэб 102 процент дүүргэгдэһэн байгаа. Тиихэдээ тарилга агротехническэ эрхим болзорто, һайнаар хэгдэһэн байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө колхозууд ба совхозуудай полинууд дээрэ яһала һайн ургаса ургажа байна.

Ургасын хэмжээе тодорхойлго гээшэ политическэ ба арадай ажахын угаа ехэ удхашанартай хүдэлмэри мүн. Ургасын хэмжээн тухай тон тодо ба зүб мэдээн гүрэндэ хэрэгтэй юм. Тиимэһээ республикын Министрнүүдэй Совет болбол 1951 ондо хүдөө ажахын культурануудай ургасын хэмжээе тодорхойлхо хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай тусхай тогтоол һаяхан баталан абаа. Ургасын хэмжээе тодорхойлхо хүдэлмэринүүдэй эхилхэ үедэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр, аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба МТС-үүдэй директорнүүд болбол таряанай ургаса ба агротехникэ тухай, сагай уларил тухай бүхы хэрэгтэй мэдээнүүдтэй болоһон байха ёһотой гэжэ колхозуудта ургасын хэмжээе тодорхойлхо гурим ба заабари дотор хэлэгдэнэ. Иимэ мэдээнүүдтэй боложо, тэрээниие зүбөөр шэнжэлээд байхада, мүн тэрэшэлэн бригаданууд болон амяар амяараа участогуудай ургасын хэмжээнэй сэгнэглээд байхада, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба МТС-үүдэй директорнүүд үшөө хуряагдаагүй ургасын хэмжээе зүбөөр тодорхойлхо байна бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ олон колхозуудай түрүүлэгшэнэр, зарим аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба МТС-үүдэй директорнүүд ургасын хэмжээе тодорхойлгын зорилгонуудта гүрэнэй ёһоор хандажа, суглуулагдаһан материалнуудай ашаар, мүн ургасые байра дээрэнь хараһанай эсэстэ ургасын хэмжээе зүбөөр тодорхойлжо шадаһан байна. Зарим аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд (Прибайкальска, Баргажанай ба бусад) агрономуудые эльгээжэ, ургасын хэмжээе тодорхойлхо гуримтай танилсаха хэрэгтэнь колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ туһаламжа үзүүлжэ, энэ шухала хүдэлмэриие үндэр хэмжээндэ үнгэргэһэн байна.

Гэхэ зуура, олонхи аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба МТС-үүдэй директорнүүд ургасын хэмжээе тодорхойлхо хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандаһан байха юм. Тэдэнэр болбол үшөө хуряагдаагүй байһан хүдөө ажахын культурануудай ургасын хэмжээн тухай тон зүб мэдээнүүдэй гүрэндэ хэрэгтэй байһаниие ойлгоогүй гү, али тоогоогүй байха юм. Зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр, үнгэрхэдөө зарим аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба МТС-үүдэй директорнүүд хуряагдаагүй таряанай ургасые тодорхойлоогүй, харин таряанай гээлтые уридшалан хараадаа абажа, амбаарта оруулагдаха байһаниинь тухайлан тодорхойлһон байгаа. Энэ хадаа ехэхэн алдуу гээшэ. Зарим колхозуудай таряанай ургасын хэмжээн тон ехээр доошолуулагдаһан байна. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай хүдөө ажахын таһаг ба Кабанскын МТС-эй дирекци болбол аймаг дотороо ороонhото культурануудай ургасын хэмжээе 35—40 процентээр доошолуулһан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй онсо илгаа юун байгааб гэхэдэ, таряан газар газарта жэгдэ бэшээр ургаһан байгаа. Таряанай ургасые нарин нигтаар шэнжэлжэ, ургасын хэмжээе доошолуулха ябадал уридшалан зайлуулха арга боломжын байгаашье һаань, эндэхи колхозуудай түрүүлэгшэнэр тэрээнииень элирүүлжэ, ургасын хэмжээе зүбөөр тодорхойлхо тушаа эрилтэ хэжэ шадаагүй. Тиихэдэнь Байкало-Кударын аймагай хүдөө ажахын таһаг ба Кабанскын МТС болбол таряанай ургасые ба хэгдэһэн агротехникые һайн мэдэхэгүй, тэрээн тушаа материалнуудые хүсэд суглуулаагүй, тэрэшэлэн метериологическа условинуудые шэнжэлэн хараагүй, мүн ургасын хэмжээе тодорхойлхо хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандаһан дээрэһээ тэрээниие ехээр доошолуулһан байха юм. Иигэжэ, тэдэнэр хадаа өөһэдөөшье мэдэнгүй гүрэниие мэхэлхэ замда ороһон байгаа.

Мүнөө жэлдэ иимэ ябадал гаргахагүйн түлэ ургасын хэмжээе тодорхойлхо зуураа, колхозуудта саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байһан агрономуудай хэлэһые хараадаа абаха ёһотой. Гэбэшье, тэдэ агрономуудай тодорхойлгые тоогоогүй баримтанууд нёдондо үзэглэһэн байна. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Наталин Жиримскэ МТС-эй харьяата зарим колхозуудай ургасын хэмжээе доошолуулһан тухай агрономууд Пестерева, Котляревский гэгшэдэй мэдээсэлые тоонгүй үнгэрөө һэн.

Колхозуудта ургасын хэмжээе тодорхойлхо болзор ба ургасын хэмжээн тухай мэдээнүүдые аймагай хүдөө ажахын таһагууд болон МТС-үүдэй директорнүүдэй саашань дамжуулха болзорнуудые правительство тогтоогоо. Нэгэдэхи группын культурануудай ургасын хэмжээн августын 15 болотор, II ба III группын—сентябриин 1 болотор тодорхойлогдохо ёһотой. Аймагай бүхы колхозуудай ургасын хэмжээн тухай согсологдоһон мэдээн ургасын хэмжээе колхозуудта тодорхойлһоной һүүлээр 4 хоноод саашань дамжуулагдаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд, илангаяа МТС-үүдэй директорнүүд ургасын хэмжээе тодорхойлхо ба тэрээн тушаа мэдээнүүдые эльгээхэ график ехээр таһалдуулһан байха юм. Жэшээнь, гансахан лэ Хориин, Байкало-Кударын ба Яруунын аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ургасын хэмжээ тодорхойлһон мэдээнүүдые саг соонь эльгээгээ, тиихэдэ бусад аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд тэрээниие 2—10 үдэрөөр хожомдуулһан байна. Тиихэдэ 34 МТС-үүдэй миил 8-ниинь ургасын хэмжээн тухай мэдээнүүдые болзор соонь тушаагаа, бэшэниинь тон ехээр хожомдуулжа эльгээһэн ба зарим МТС-үүд орой доошье эльгээгээгүй һэн. Гансал ороонhото культурануудай ургасын хэмжээе тодорхойлхо ёһотойбди гэжэ олонхи МТС-үүдэй директорнүүдэй мүн буруу ойлгоһон дээрэһээ иимэ байдал болоо. Гүрэнэй предприятинууд болохо МТС-үүд хадаа колхозуудта хүдөө ажахын культуранудай ургасын хэмжээе зүбөөр тодорхойлолгые хинажа байха үүргэтэй. Энэ үүргээ зарим МТС-үүдэй директорнүүдэй ойлгоогүй байһаниинь тон гэмшэлтэй. Тэдэнэр болбол ургасын доошолуулагдаһан хэмжээн тухай колхозуудай мэдээнүүдые өөрынгөө мэдээнүүд соо бүүлгажа абаад лэ хүдэлмэреэ хизаарладаг байна.

Ургасын хэмжээе тодорхойлхо зуураа, метрлэн шалгаха хэрэгтэ анхаралаа тон ехээр хандуулха хэрэгтэй. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри мүнөө жэлдэ заабол эмхидхэгдэхэ ёһотой. Нёдондо Хориин аймагай «Гигант», Чапаевай нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр энэ хүдэлмэри дүүргэхэеэ арсажа, метрлэн шалгагшадые таряалан дээгүүрэн ябуулха ба туршахын түлэ абтаһан таряанай колосуудые хадагалха байра үгэхэ дурагүй байгаа һэн.

Гэхэтэй хамта, хуряагдаагүй таряа метрлэн шалгалга хадаа республика дотор ургасын хэмжээе илангаяа зүбөөр тодорхойлхо арга боломжо олгохо байна. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын культуранудай ургасын хэмжээе метрлэн шалгахада ургажа байһан таряанай колосууд тоологлоно ха юм.

Ургасын хэмжээе метрлэн шалгаха хүдэлмэри үнгэргэхэ талаар правительство болбол ЦСУ-гэй аймагуудтахи инспекторнүүдтэ тон ехээр найдаһан байна. Тиимэһээ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай туһаламжаар энэ хүндэтэ үүргээ тэдэнэй амжалтатайгаар бэелүүлхэдэнь найдагдана.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, газар, таряалангай органууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хүдэлмэриие үнгэргэхэдөө гүрэнэй урда өөһэдынгөө харюусалгые хэр зэргэ мэдэрһэнһээ, тэрээндэ хэр зэргэ һайнаар, хаһа саг соонь бэлэдхэһэнһээ хүдөө ажахын культуранудай ургасын хэмжээн саг соогоо, зүбөөр тодорхойлогдохо байна.

Г. Попов, Н. Мункоев, ургасын хэмжээе тодорхойлхо гүрэнэй районхоорондын БМАССР-тэхи инспекторнүүд.

Республикын һургуулинуудай шухала зорилгонууд

☆

Г. ЦЫГАНКОВ,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министр

☆ ☆

Һургуулинуудые олошоруулжа, һурагшадай ажаһууһан газарнуудһаа ойро болгохо тушаа партиин Централина Комитедэй ба Советскэ правительствын заабариие бэелүүлэн, республика доторнай үнгэрэгшэ жэлдэ 5 дунда ба 21 долоонжэлэй һургуулинууд шэнээр нээгдээ. Дунда ба долоонжэлэй һургуулинуудта 83 интернадууд нээгдэһэн байна. Тиигэжэ ахалагшань классуудта олон һурагшадай һураха арга боломжо бии болобо. Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай бэшэһэн түүхэтэ зохёолнуудаар зэбсэгжэн, республикынгаа түрүү багшанар һурагшадайнгаа эрдэмые дээшэлүүлгын талаар зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Республикын зарим аймагуудай һургуулинуудта һурагшадай успеваемость хараатайгаар дээшэлээ. Жэшээнь, 1949—50 оной һуралсалай жэлэйхидэ орходоо түрэлхи хэлээр һурагшадай успеваемость Яруунын аймагта 75-һаа 80 процент хүрэтэр, Сэлэнгын аймагта 72-hoo 86 процент хүрэтэр, Хэжэнгэдо—76-һаа 85 процент хүрэтэр ургаа. Мүн ород хэлээр Хойто-Байгалай, Яруунын, Кабанскын аймагуудай олонхи һургуулинуудай һурагшадайнь успеваемость нилээд дээшэлһэн байна.

Хэлэн тушаа нүхэр Сталинай зохёолай ёһоор хүдэлмэреэ шэнээрэн һайжаруулжа, бурят-монгол һургуулинуудта ород хэлэ заадаг багшанар А. Абашеева (Кабанск), В. Мунхоев (Хори), А. Кондакова (Закамен), Ж. Сажинов (Курумкан) ба бусад һайн амжалтануудые туйлаа. Эхин һургуулинуудай олон багшанар, бурят-монгол хэлэ заадаг түрүү багшанар һурагшадаа һайнаар һургаа. Тиимэ багшанарай тоодо Г. Гармаев, А. Харпухаева (Курумкан), Ц. Номтоев, К. Романова (Яруна), Б. Бадмаев (Зэдэ) ба бусад оролсоно.

Бурят-монгол һургуулинуудта һурагшадай успеваемость 1949—50 оной һуралсалай жэлэйхидэ орходоо 39 процентээр дээшэлээ. 3-дахи, 5-дахи, 6-дахи ба 7-дохи классуудай һурагшадай успеваемость нилээд дээшэлһэн байна. Илангаяа 3-дахи классууд һайн амжалтануудые туйлаа. 1947—48 оной һуралсалай жэлдэ эмхидхэгдэһэн бэлэдхэлэй классуудта ороһон һурагшад энэ классуудта һураа юм. Тэдэнэр һайнаар һураһанаа харуулаа. Мүн 5—8 классуудта түрэлхи хэлэн дээрэ заадаг болоһон дээрэһээ һурагшадай успеваемость зарим тэды дээшэлээ.

Мүн литература, тоо бодолго, биологи, түүхэ, физикэ, хими ба бусад предмедүүдээр һурагшадай успеваемость үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ нэгэ тэды дээшэлһэн байна.

Тиигэжэ һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бага зэргэ һайжаруулагдабашье, республикын һургуулинууд юрэнхы дээрээ һуралсалай жэлые хангалтагүй дүнгүүдтэйгээр дүүргэһэн байна. Бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуули хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 664 хүүгэд ямаршье шалтагаангүйгөөр һургуулида ороогүй. Һуралсалай жэлэй дүүрэтэр 3980 хүүгэд һургуулияа орхёо. Тэдэнэй 1022 хүниинь хүндэгүй шалтагаанаар һурахаяа болишоһон байна. Эдэ һурагшадай 879-ниинь 7-hoo 15 хүрэтэр наһатай юм. Тиигэжэ энэ наһанай 1543 хүүгэд үнгэрэгшэ жэлдэ һургуулида һураагүй байна.

Республикын һургуулинуудай һурагшадай успеваемость юрэнхы дээрээ 77,2 процент болоно. 9621 һурагшад һуража байһан класстаа дахин үлэһэн ба 11 мянга 64 һурагшад намарай шалгалтатай гараһан байна. Түнхэнэй, Каменска (Кабанск), Иволгын дунда һургуулинуудай олон һурагшадай ород хэлээр муу бэлэдхэлтэй байһаниинь хабарай экзаменууд дээрэ элирүүлэгдээ. Курумканай аймагай һургуулинуудта тоо бодолгоор һурагшадай успеваемость миил 85,5 процент болоно. Мүн Прибайкальска, Кударын, Тарбагатайн аймагуудай зарим һургуулинуудай олон һурагшад түүхээр хангалтагүй сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ республика доторнай хүдөөгэй залуушуулай 31, хүдэлмэришэн залуушуулай 13 ба нэгэ заочно дунда һургуули хүдэлмэрилөө. Тус һургуулинуудта 2955 хүн ороһон аад, һуралсалай жэлэй эсэс хүрэтэр миил 1988-ниинь һураһан байна. Заиграйн, Байкало-Кударын аймагуудай һургуулинуудта һуралсалай жэл илангаяа муугаар үнгэргэгдөө.

Зарим һургуулинуудай һурагшадай муугаар һураһанайнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, олон багшанар тусхай мэргэжэлгүй, дүй дүршэл багатай дээрэһээ зааһан предмедүүдээ һурагшадтаа гүнзэгыгөөр, бүхөөр ойлгуулжа шадаагүй байна. Зарим һургуулинуудай, арадай гэгээрэлэй органуудай хүтэлбэрилэгшэд, педкабинедүүдые даагшанар, кустовой методическа нэгэдэлнүүдэй болон предметнэ комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэд багшанарай хүдэлмэриие һулаар хинан шалгадаг, тэдээндэ бодото туһаламжа багаар үзүүлдэг байгаа. Илангаяа эхин һургуулинуудта, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудай эхин классуудта бага анхарал хандуулагдаһан байна.

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институт (директорынь нүхэр Никоров) түрүү багшанарай дүй дүршэлые хангалтагүйгөөр шэнжэлэн согсолоо, багшанарта, кустовой методическа нэгэдэлэй ба предметнэ комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, педкабинедые даагшанарта методическа туһаламжа багаар үзүүлээ. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлгын түсэб энэ жэлдэ дүүргэгдээгүй.

Республикын гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһаг арадай гэгээрэлэй аймагай таһагуудай ба һургуулинуудай хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилдэг, тэдэндэ туһаламжа багаар үзүүлдэг байгаа.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл зарим аймагуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Кударын, Ториин, Закаменай ба Байкало-Кударын аймагуудта һургуулинуудай гэр байрануудые шэнээр бариха хүдэлмэри ехээр унжагайруулагдана. Мүн һургуулинуудай байшангууд, интернадууд, багшанарай байранууд муугаар заһабарилагдана. Һургуулинуудта түлеэ бэлэдхэлгэ мүн лэ хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Һургуулинууд мүнгэн зөөреэр муугаар финансировалагдана.

1951—1952 оной һуралсалай жэлдэ һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулхын тулада урдын дутагдалнуудые хараадаа абажа, шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй. Республикын гэгээрэлэй Министерство, тэрэнэй аймагуудтахи таһагууд һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудые саг болзор соонь, һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ ябадал туйлаха зэргэтэй. Энэ жэлдэ 3 халаанда заняти үнгэргэлгые усадхаха, һургуулинуудта шухала материальна база байгуулха, тэдэниие һуралсалай кабинедүүдээр, хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха шухала.

Һургуулинуудай шэнэ гэрнүүдые саг соонь барижа дүүргэхэ, яшаглалгада оруулха хэрэгтэй. Августын 15 болотор һургуулинуудай гэрнүүдые, интернадуудые заһабарилжа түгэсхэхэ хэрэгтэй. Мүн ойрын сагта һургуулиин наһанай хүүгэдэй тоо бүридхэлые дүүргэхэ шухала.

Һуралсалай жэл соо хүндэгүй шалтагаанаар һурагшадай һургуулияа орхихо ябадалые бүрин усадхаха хэрэгтэй.

Худалдаа наймаанай организацинууд һургуулинуудта хамтын эдеэ хоол ба хүүгэдэй гутал хубсаһа худалдалга эмхидхэхэ зэргэтэй.

Республикын гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһаг августын 15 болотор бүхы һургуулинуудые мэргэжэлтэй багшанараар хангаха ёһотой байна. Мүн һуралсалай жэлэй туршада багшанарые нэгэ һургуулиһаа ба нэгэ классһаа нүгөө һургуулида, класста оруулалга огто хоригдоно.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдые идейно-теоретическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала. Тус зүблөөнүүд дээрэ большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һургуулинуудай ба арадай гэгээрэлэй органуудай хүдэлмэриин дутагдалнуудые гүйсэд элирүүлхэ, саашадаа һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институт ба республикын гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһаг хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, арадай гэгээрэлэй органуудай ба һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, багшанарта саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ, түрүү һургуулинуудай, багшанарай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолжо, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай юм.

Залуу багшанарай зүблөөнэй ба научно-практическа конференциин шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай зохёолнуудай үндэһөөр хүдэлмэреэ шэнэдхэн һайжаруулха гэһэн зорилго бүхы багшанарай урда табигдана.

Арадай гэгээрэлэй органууд, һургуулинууд ба багшанар болбол партийна, советскэ органуудай, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай туһаламжаар һуралсалай шэнэ жэлдэ һуралсалай-хүмүүжүүлгын талаар шэнэ амжалтануудые туйлаха, хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулха уялгатай.

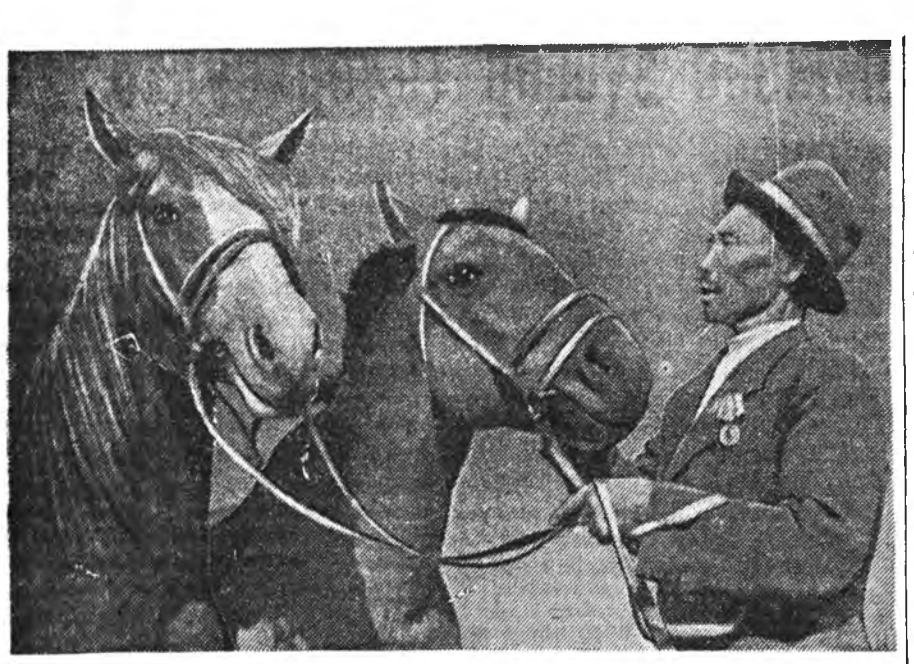

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мориной-товарна фермэ адуу мори усхэбэрилхэ мүнөө жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Тус фермэдэ хэдэн жэлэй турша соо ахалагша моришоноор Бурят-Монголой эрхим адуушан Лайдап Эрдынеев хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр нэгэшье унага үхүүлдэггүй, тобир тарганаар түлжүүлдэг юм. Мүнөө жэлдэ нүхэр Эрдынеев өөрынгөө даа̀һан 20 гүүнһээ 20 унага абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын эрхим адуушан Л. Эрдынеев колхозойнгоо гүйгөөшэ моридой жолоо баряад байна.

М. Миневэй фото.

АШАА ЗӨӨЛГӨӨР 1-дэхи ҺУУРИДА

РСФСР-эй автомобильна транспортын Министерствын нютагай автомобильна ажахынуудай главна Управлени 1951 оной түрүүшын хахад жэлэй ашаа зөөлгын дүнгүүдые гаргаба. РСФСР-эй автоуправленинүүдэй дундахи социалистическэ мүрысөөндэ ашаа зөөлгөөр (тоннор) хахад жэлэй түсэбые 149,7 процент дүүргэһэн Бурят-Монголой автоуправлени 1-дэхи һуури эзэлээ гэһэн мэдээсэл абтаба.

Тэрэшэлэн манай республикын автоуправлени бусад түхэлэй хүдэлмэринүүдээр һайн һууринуудые эзэлэнхэй. Жэшээнь, пассажирнуудые шэрэлгээр 159,7 процент дүүргэжэ, 3-дахи һуури, хүнгэн автомашинаар — таксигаар хүнүүдые шэрэхэ түсэбөө 128,8 процент дүүргэжэ мүн 3-дахи һуури эзэлһэн байна.

А. Колесов.

Түрүү сельпо

Мургунска сельпо 2 жэлэй урда тээ Курумканайнгаа аймаг дотор хамагһаа муугаар ажалладаг сельпо байһан юм. Мүнөө жэлдэ һунгагдаһан тус сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Масовер ажалшадай захяае бэелүүлэн, сельпогойнгоо хүдэлмэрие һайжаруулхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа.

Тус сельпо үнгэрһэн 2-дохи кварталда эрид хубилалта хэжэ, эд бараанай эрьесын түсэбые 108,8 процент дүүргэһэн ба тоо бүридхэлгэеэ гуримшуулһан байха юм.

Д. Колмаков.

Тобшо һонинууд

◆ **175 килограмм мёд.** Калининай нэрэмжэтэ колхозой зүгышэн (Курумкан) Б. Мутуев оролдосотой һайнаар ажаллана. Энэ хабар 9 бүлэ зүгытэй байһан аад, тэдэнээ 27 болгожо, мёд суглуулгые нилээд дээшэлүүлбэ. Мүнөө 175 килограмм мёд абанхай.

◆ **Эмхитэй звено.** Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (Ярууна) Жигжит Доржиевай хүтэлбэрилдэг звено эршэмтэйгээр ажаллажа, үсөөхэн үдэр соо 100 гектарай орондо, 140 гектар талмайн үбһэ сабшаба.

◆ **Үндэр наһатай харуулшан.** 73 наһатай Монто Будаев 22 жэлдэ Кировэй нэрэмжэтэ өөрынгөө колхозой мал дээрэ харуул харана. Тэрэ хадаа энэ үе соогоо нэгэшье мал гарзада оруулаагүй, харин 3 шоно алаһан байна. (Курумкан).

◆ **Жэшээтэ машинист.** Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхозой (Сэлэнгэ) сенокосилкын машинист Л. Нохошкуев 6 гектар нормын орондо 9 гектар талмайн үбһэ сабшана.

◆ **Шэнэ байранууд.** Иволгын аймагай промкомбинат мүнөө жэлдэ складуудые ба дабһалалгын цех, хүдэлмэришэдэй байха 2 гэр шэнээр бариба.

◆ **Алирһа жэмэс, мөөгэ бэлэдхэхэнь.** Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Соведэй гүйсэдком 1951 ондо алирһа жэмэс, мөөгэ түүлгые эмхидхэхэ талаар даалгабаринуудые баталжа, худалдаа наймаанай организацинуудта үгөө.

◆ **Гүрэнһөө зээли үгтэнэ.** Иволгын аймагай колхозуудта малай байрануудые бариха ба пилорамануудые абахынь тулада мүнөө жэлэй 6 һара соо олон жэлэй болзороор түлэгдэхэ 125 мянган түхэриг мүнгэн зээлеэр үгтэбэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, августын 4. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Корейскэ арадай Армиин частьнууд Хитадай арадай һайндуратанай отрядуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, дайсанай ябуулгануудые болюулха байлдаануудые хэһэн байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Фронтын зарим участогууд дээрэ Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд дайсанай атакануудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохижо, тэрээндэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулһан байна.

Американска агаарай дээрмэшэд Саривонь, Нампхо, Вонсан ба Пхеньян городуудые ехээр бомбодобо.

ПХЕНЬЯН, августын 5. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай арадай һайндуратанай отрядуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ добтолго хэхые һэдэһэн дайсанда эсэргүү байлдаануудые хэжэ, тэрээндэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулаа гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд хадаа Пхеньян, Суньань, Хэчжу, Саривонь, Нампхо, Вонсан гэжэ городуудта добтолһон, мүн сэрэгэй ямаршье удхашанаргүй объектнүүдые зэрлиг муухайгаар бомбодоһон дайсанай 7 самолёдые августын 5-да унагаагаа. Амгалан хүн зоной дунда алагдаһан хүнүүд бии.

Кэсондохи хэлсээнүүд тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, августын 3. (ТАСС). Синьхуа агентство Пхеньянһаа иигэжэ дамжуулна:

Корейскэ фронтын штабһаа манай пхеньянска корреспондентын абаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Корейдэ буудалга зогсоохо тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагшадай 18-дахи заседани августын 3-най 10 часта (корейскэ сагаар) эхилээд, ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегациин дурадхалаар 12 час 50 минутада дүүрэһэн байна.

19-дэхи заседани августын 4-нэй 10 часта болохо юм.

18-дахи заседани дээрэ Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай делегациин толгойлогшо генерал Нам Ир хадаа 38-дахи параллельһээ хойгуур, фронтын мүнөө байгаа линиин ара талаар үнгэрхөөр сэрэгэй демаркационно лини тогтоохо гэһэн нүгөө талын шал тэнэг дурадхалые буруушааба.

Уһан-сэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй зүгһөө зэрлиг муухайгаар буудалгын ба бомбодолгын дүнгүүдые һайрхан магталга дээрэ үндэһэлэгдэһэн ямаршье шалтагаан, мүн обороны ба сэрэгүүдэй аюулгүй байдалай хэрэглэмжэ гэдэгые тэмдэглэһэн ямаршье шалтагаан хадаа бодолгүй байна, ямаршье шүүмжэлэл тэсэнэгүй, сэрэгэй ашагтай позици абаха гэһэн нүгөө талын һэдэлгэнүүдые далдалжа шадахагүй байна.

Корейскэ фронт дээрэхи байдалые шэнжэлэн тодорхойлхо зуураа, генерал Нам Ир хадаа хоёр талын хоорондохи сэрэгэй демаркационно линиие 38-дахи параллелеэр тогтоохо тухай манай талын дурадхал корейскэ фронт дээрэхи мүнөө үеын сэрэгэй бодото байдалда таараха ба хоёр талаар абтаха үнэн зүб дурадхал байхаһаа гадна, корейскэ асуудалые эбэй ёһоор бүрин шиидхэхэ зохистой һайн дурадхал мүн гэжэ этигүүлэн харуулба.

ПЕКИН, августын 4. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Корейскэ фронтын штабһаа Синьхуа агентствын пхеньянска корреспондентын абаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые хэжэ байгаа түлөөлэгшэдэй 19-дэхи заседани корейскэ сагаар, августын 4-нэй үглөөнэй 10 часта эхилээ. Демилитаризованно зоно байгуулхын тулада сэрэгэй демаркационно лини тогтоохо тухай асуудалаар тус заседани дээрэ ямаршье прогресс туйлагдаагүй. Тус заседани ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегациин дурадхалаар 13 час 05 минутада зогсоогдобо.

20-дохи заседани августын 5-най 10 часта болохоор хараалагдаба.

Английска ажалшадай илалта

ЛОНДОН, августын 2. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр английска правительство ажалшадай забастовконуудта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн «№ 1305 тогтоол» гэдэгые болюулха гэһэн шиидхэбэри абаа. Энэ тогтоол дайнай үедэ абтаһан байгаа. Энэ тогтоолой ёһоор, правительство хадаа забастовкодо хабаадагшадые ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые арестовалха эрхэтэй байһан юм.

Капиталистнуудай ашаг туһые хамгаалан, лейбористска правительство хадаа ажабайдалайнгаа эрхэнүүдэй түлөө английска ажалшадай тэмсэлдэ энэ «тогтоолой» туһаламжатайгаар һаад хэхые һэдэһэн байна. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ «№ 1305 тогтоолой» үндэһөөр правительство хадаа Лондоной газова заводуудай забастовкын хүтэлбэрилэгшэдые сүүдээр хэһээһэн байгаа. Хүдэлмэришэдэй эрхые иимэ муухайгаар эбдэлгэ хадаа ажалшадай зүгһөө эрид протестнүүдые үүдхэбэ. Англиин томохон профсоюзууд тус «тогтоол» болюулхые эриһэн байна.

Ажалшадай эрид протестнүүдһээ айжа, лейбористска правительство «№ 1305 тогтоолые» болюулха баатай болобо.

Румынска арадай республикада искусство хүг…

БУХАРЕСТ, августын 3. (ТАСС). Румыниин искусствын хүдэлмэрилэгшэд фашистска богоолшолгоһоо оронииень Советскэ Армиин сүлөөлһэнһөө хойшо үнгэрһэн 7 жэлэй турша дотор хэһэн ажал-ябуулгынгаа дүнгүүдые бүхы ажалшадтай хамта тэмдэглэнэ. Эдэ жэлнүүдтэ Тимишоара гэжэ областной центртэ оперо ба баледэй румынска театр байгуулагдаа. Клуж городто оперо ба баледэй венгерскэ театр байгуулагдаа. Мүнөө орон дотор оперо ба баледэй 4 театр хүдэлмэрилнэ.

Театрнуудай репертуар бүрин шэнэ болгогдоо. Һүүлэй табан жэлэй туршада ородой классическа ба советскэ 11 оперс ба баледүүд, тэрэ тоодо «Евгений Онегин», «Борис Годунов», «Улаан ма…» даба. 1950 оной октябриин… энэ оной июлиин 1 хүрэтэр… ба баледэй театрнуудай пос… кануудые 634 мянга гаран… али 1938—1939 онуудай те… на сезондо орходоо 10 дахи… хүн хараһан байна.

Румынида арадай засагай… һон жэлнүүдтэ гүрэнэй 6 о… ластной 4 симфоническа о… хүгжэмэй ба эстрадна хэдэн… дуу ба пляскын ансамбл… байгуулагдаба. Уранһайханай… дунда һургуулинуудта, 7 инс… ба консерваторинуудта ажа… 5000 шахуу үхибүүд һуралс…

Уранзурагай искусствые х… хэ талаар ехэ амжалтанууд… лагдаа.

Индиин дотоодын хэрэгүүдтэ США бүдүүлигээр хамаархана

ДЕЛИ. августын 2. (ТАСС). «Дели таймс» газетэ өөрынгөө тусхай корреспондентын мэдээсэл соо иигэжэ бэшэнэ:

«Холбоото Штадуудһаа ерэжэ байгаа эдеэ хоолые хубаарилга американска түлөөлэгшын хиналта доро хэгдэхэ ёһотой гэһэн США-гэй правительствын эрид шанга эрилтэнь Делиин политическэ нюурнуудые гайхуулна, зэбүүрхэлыень үүдхэнэ. Эдеэ хоол хубаарилха ябадалда Вашингтоной зүгһөө заашье хамаархахагүй байһан ушарта лэ американска эдеэ хоолой туһаламжа абахые Инди зүбшөөрһэн юм гэжэ тэдэ нюурнууд заана.

США-һаа ерэжэ байгаа эдеэ хоолые хубааха ябадалда хиналта бэелүүлхэ ёһотой США-гэй тусхай түлөөлгэтэ зургаание Дели… гуулха зүбшөөлөө Индиин… США-гэй правительство дура… гэжэ Индиин хүдөө ажахы… эдеэ хоолой министрын ор… Тирумала Рао парламентын… гэшүүдтэ хэлэһэн байна. Аме… ска эдеэ хоол худалдаһ… ороһон мүнгые шууд ашаг… ябадалда хиналта табиха… энэ органдо американецу… даалгагдаба.

Горно-олзоборилгын промы… ностиие, илангаяа атомна э… үйлэдбэрилхэ ябадалда хэрэ… дэдэг радиоактивна руда ба… түүхэй эдүүдые абаха яба… холбоотой һалбаринуудые хү… хэ ябадалда эдэ мүнгэ зөөри… рин зорюулагдахые американ… дай эриһэнинь мэдээжэ.

Кашмирска асуудал тушаа Индиин компартиин мэдүүлгэ

ДЕЛИ, августын 3. (ТАСС). «Свадхината» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Индиин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретариат мэдүүлгэ толилоо. «Кашмирска конфликт тухиран, Англи ба Америка болбол Хитадта ба Советскэ Союзда эсэргүү дай бэлэдхэхэ өөрынгөө база болгохо, тэрэшэлэн тэдэнэй сэрэгэй заговорто хабаадахыень Инди ба… Пакистаниие баалаха хүс… байна» гэжэ тэрээн соонь хэ… нэ. Индиин ба Пакистанай ар… англо-американска заговорто… табихые эрихэ ёһотой. Эдэ… арадууд эб найрамдалай тал… ригшадай хүдэлөөе хэ… хэ… эдэбхитэй болгохо ёһотой.

Францида правительственна кризис үргэлжэлһөөр

ПАРИЖ, августын 3. (ТАСС). Правительство бүридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгые Морис Петш гэгшэдэ үгэхэ тухай асуудалаар голосовани үсэгэлдэр һүни Национальна суглаанай заседани дээрэ болобо. Голосованиин дүнгүүд Петшдэ хангалтагүй байгаа: тэрэнэй түлөө 281 голос үгтөө, буруушаажа 101 хүн голосовалба. Бусадынь һаналаа баряа. Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ болохо кандидадта правительство бүридүүлхэ эрхэ үгэхэ конституционно олонхи голос 314 байха ёһотой юм.

Петшдэ эрхэ түлөөлэлгэ олгохын түлөө «Арадай-республиканска хүдэлөөн» гэжэ парти (МРП), олохон радикалнууд, «дулдыдангибэшэ» гэдэг нюурнууд ба «Таряашадай бүлэг» голосовалба. Деголлевс… ба баруунай социалистнууд го… ваниһаа һаналаа бариба. Ко… нистнууд буруушаажа голо… лаа.

Петшын диилдэһэнэй һүү… республикын президент В… Ориоль правительство бүриді… социалистическэ партиин гене… на секретарь Ги Молле гэгшэ… нөө үглөөгүүр дурадхаба, гэб… тэрэнь энэ зорилго бэелүүлхэ… саа гэжэ Франс Пресс аген… мэдээсэнэ. Тэрэнэй һүүлээр Ор… хадаа правительство бүриді… «эсэргүүсэлгын демократичес… социалистическэ союз» гэжэ… тиин (ЮДСР) түрүүлэгшэ… Плевендэ даалгаба. Плевен… тушаа харюу үгөөгүй.

Американска монополинуудай дарлалта доро

Латинска Америка американска империализмын хахад колони болонхой, эндэ реакцида эсэргүү демократическа хүсэнүүдэй тэмсэл үдэр бүри хурсадажа байна. Үргэн арад ниитэ болбол эб найрамдалай түлөө, ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө улам бүри эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Латино-американска 20 республиканууд территориингоо хэмжээгээршье, газар уһанайнгаа талаар, хүн зоной тоогоор, экономикынгоо шэнжээр мүн культурын хүгжэлтөөршье бэе бэеһээн тад ондоо юм. Тэдэнэй дунда, жэшээлхэдэ, Бразили мэтэ томо оронуудшье бии, мүн Доминиканска республика мэтын бүри бишыхан оронуудшье бии.

Зүгөөр тэдэ бултадаа Холбоото Штадуудай мэдэлдэ бүримүһэн орооод, хахад колониальна дулдыданги байһаараа, бэе бэетэеэ тон адли юм.

Американска империалистнуудай тоолоһоной ёһоор, Латинска Америкын 155 миллионно хүн зон хадаа дайн сэрэгэй хүнэһэн болохо, мүн США-гэй промышленностьда ба хүдөө ажахыда миинтээр хүдэлхэ нилээд олон хүнүүдые үгэжэ шадаха юм. Тэрээнһээ гадна Латинска Америкэдэ нефть, түмэр, марганец, зэд, туулган гэхэ мэтын стратегическэ материалнууд тон элбэг, тиихэдэ эдэ оронууд таряа, мяха, сахар, кофе, какао гэхэ мэтые элбэг ехээр үгэжэ шадаха байһандань Уолл-стридэй монополистнууд уралаа тамшаан шунахайрна.

США болбол латино-американска агаар-сэрэгэй ба уһан-сэрэгэй базанууд ехэ удхашанартай гэжэ мүн тоолоно. США-гэй империалистнууд гэмтэ муухай түсэбөө дүүргэхын тула, Атлантикын латино-американска эрьенүүдые хэрэглэжэ, тэндэһээ океан дээгүүр агаарай зам гаргахые оролдоно. Юуб гэхэдэ, бразильска Белема африканска Дакар хоёрой хоорондохи зайнь Нью-Йоркһоо французска Бордо хүргэрхи зайһаа хоёр дахин богони юм.

Холбоото Штадууд Латинска Америкые өөрынгөө найдамтай тыл болгохые оролдожо, латино-американска оронуудта гүрэнэй урбан эрьелгэ хэхын тула хүсэ шадалаа, мүнгэ зөөреэ гамнанагүй. Жэшээ болгон, һая Боливида хэгдэһэн урбан эрьелгые харуулжа болохо байна.

Энэ жэлэй майда болоһон президентскэ һунгалтанууд дээрэ Боливиин либеральна ажал-ябуулагша Пас Эстенсоро гэдэг антиимпериалистическэ лозунгнуудые табижа, американска колонизаторнуудые зайлуулхые эрижэ, тэрэнэйнгээ ашаар һунгагшадай ехэнхи голосуудые абаһан байгаа. Энэ ушарай Вашингтондо дуулдамсаарнь, США-гэй госдепартаментын заабаряар Боливидахи засагые сэрэгэй хунта буляажа абаба. Тиигээд, һунгалтанууд буруу хэгдээ гэжэ соносхоод, Холбоото Штадуудта мэдэлтэй зандаа үлэхэ гэжэ соносхобо. Уданшьегүй, США болбол фунт туулганай сэнгые 1,82 доллар байһыень 1,18 доллар болгохо гэжэ Боливиие хашаба.

Венецуэлэдэ, Парагвайда, Коста-Рикодо, Сальвадорта ба латино-американска бусад оронуудта болоһон урбан эрьелтэнүүд мүн лэ США-гэй эрилтэнүүдые хангаха гэһэн зорилготой байһан юм.

Латино-американска оронуудта американска монополинуудай оруулһан мүнгэн зөөринь бүри ехэ боложо, элдэб «холимол» компанинууд байгуулагдажа, тэдэнэй ёһотой эзэдынь американска капиталистнууд болонхой.

США-гэй миллиардернүүд болон миллионернүүд Латинска Америкэдэ угаа ехэ олзо олоно. Тиихэдээ, эдэ оронуудай национальна буржуазишье баһал нилээд ехэ олзо ололсоно. Тиигэжэ байхадань ажалша арад зон угаа ехээр ядаран зобожо, хашалан мүлжэлгэдэ дайрагдажа байна.

Нүхэр Сталин «Правдын» корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, латино-американска оронуудай помещигууд ба купецүүд болбол «дайлалдажа байгаа оронуудта товарнуудые хэмһээ үндэр сэнгүүдээр худалдахын ба энэ шуһата хэрэгээр олон миллионоо олохын тула Европодо гү, али Азида хаанашье һаань шэнэ дай үүдхэхые жүрөөдэжэ байна» гэжэ хэлээ һэн.

Американска империалистнуудай үүдхэһэн корейскэ авантюратай дашарамдан, латино-американска помещигүүд ба купецүүдэй олзонь мүнөө тон ехээр ургаа. Жэшээлхэдэ, мексиканска цинк ба туулганай, чилийскэ зэдэй, аргентинскэ арһа болон нооһоной сэн ехэ болоо. Латинска Америкэһээ гаргажа стратегическэ түүхэй эдүүдые худалдалга нилээд ургаа.

США-гэй монополинууд латино-американска гадаадын ба дотоодын худалдаа наймаанда зонхилхы һуури эзэлнэд. Холбоото Штадууд болбол өөһэдтөө олзотойгоор латино-американска оронуудта урьһаламжа үгэжэ, элдэб худалдаа хэхэ договорнуудые баталжа, тэдэ оронуудай национальна бэеэ дааха байдалыень хаһана.

Эдэ бүгэдэ хадаа ажалшадай хүзүүн дээрэ тон хүндөөр бууна. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Статистическэ бюллетеньнүүдэй нэгэндэнь латино-американска оронуудта һүүлэй 10 жэл соо юумэнэй үнэтэй болоһон тухай мэдээнүүд толилогдоо. Жэшээлхэдэ, 1950 оной эсэстэ Парагвайда ажаһуудалай сэн дайнай урда тээхиһээ 615 процентээр хүндэрбэ. Боливида юумэнэй сэнгүүд 294 процент, Чилидэ—300 процент гэхэ мэтээр ехэ болоо.

Латинска Америкын ажалшадай конфедерациин бюллетень соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Аргентинскэ металлист-хүдэлмэришэнэй һарадаа абадаг дунда зэргын хүлһэниинь 443 песо болоно, тиихэдэ хоёр хүнтэй нэгэ бүлын ажамидархын тула адагынь 1200 песо хэрэгтэй байха юм.

Бразильска профессор Клето Сеабра Велозо гэдэг оронойнгоо таряашадай ажабайдал тухай иигэжэ бэшэнэ: «Ходо үлэн хооһон ябадаг, аргаа таһарһан хэдэн миллион хүнүүд жэл бүхэндэ үхэнэ. Бразильска таряашан хоолдоо хахархай хубсаһатай, хүл нюсэгэн ябадаг. Зэрлиг хүнэй байрапаа үлүүдэхэгүй тиимэ юумэ соо бэйдаг... Тэдэнэр 25 наһанһаа саашаа ябангүй үхэдэг».

Латинска Америкэдэ США-гэй мэдэлдэ байһан предприятинуудай хүдэлмэришэдэй байдалынь илангаяа хүндэ хүшэр юм. «Стандарт ойл компани оф Нью-Джерси» гэжэ американска компаниин мэдэл соо байһан венецуэльскэ нефтяной үйлэдбэринүүдтэ хүдэлдэг һуурин зонойнь салин хариин хүдэлмэришэдэй салинһаа гурба дахин бага байна гэжэ венецуэльскэ прогрессивнэ экономист Эдуардо Мачадо тэмдэглэнэ.

Панамска канал шадар һуудаг негритянска хүдэлмэришэдэй байдалынь яаха аргагүй муу байна. Хүдэлмэришэ-негрын салингынь, сагаан шарайта хүдэлмэришэнтэй адли юумэ хэжэ байбашье, 2—3 дахин бага байдаг. Негрнүүд тусхай геттодэ ажаһуудаг, тэндэнь тон муухай үнэр танар байдаг.

Американска монополинуудай хашалтаар, эдэ оронуудай национальна промышленность бага… но, энээнтэй хамта хүдэлмэ… шүүдэй тоонь олон болоно. П… то-Рикодо үнгэрэгшэ жэлэй… 2.200 мянган хүн зонһоо 300… ган хүниинь хүдэлмэригүй б… һэн.

Американска империалисти… эзэрхэлгэ бүхы латино-америк… оронуудай ажалша арадай д… гутаана. Эб найрамдалай ба… ционально бэеэ дааха байдал… лөө Латинска Америкын аж… дай тэмсэл улам бүри ург… байна.

Ажалша олониитын эдэ… ургаһанай тодо гэршэнь гэбэл… бадахи сахарна промышленн… 400 мянган хүдэлмэришэдэй з… товко. Чилиин ажалшадай б… ниитын забастовко, Уругвай, … гентина, Бразилида болодог з… товконууд мүн.

Латино-американска хүдэл… шэд ба таряашад урдана… ондоо боложо, тэдэниие мүлж… бэрхэтэй болоо гэжэ амери… империалистнууд өөһэдөө ха… Коммунистическэ ба хүдэлмэ… дэй партинуудай хүтэлбэри… Латинска Америкын ажалша… бол США-гэй империалист… ба тэдэнэй туһамаршалта… тэмсэлдэ боложо байна. Т… эб найрамдалай, демократи… циональна бэеэ даанхай б… түлөө улам эдэбхитэйгээр тэ…

Ю. Калу…

Харюусалгата редак…
Б. А. ОЧИР…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного … промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03651. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.00…